

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Indbydelsesskrift

til

de offentlige

Afgangs- og Aarsprøver

i

Herlufsholms lærde Skole

i Juni og Juli 1892.

— 0000 —

Indbydelsesskrift

til de offentlige

Afgangs- og Aarsprøver

i

Herlufsholms lærde Skole

i Juni og Juli 1892.

- I. Indledende Bemærkninger til Søpungenes Naturhistorie. Af Adjunkt M. Traustedt.
- II. Efterretninger om Skolen og Opdragelsesanstalten i Skoleaaret 1891—92. Af Rektor, Dr. phil. Joh. Forchhammer.

NÆSTVED.

A. C. Bangs Enkes Bogtrykkeri.

Indledende Bemærkninger

til

Søpungenes Naturhistorie

af

M. Traustedt.

1. **I**ndledning. Efter adskillige Omskiftelser ere Søpungene nu havnede ved Foden af Hvirveldyr-Rækken. Først fra dette Standpunkt maa det vel siges, at man er kommet til virkelig Forstaaelse af deres Bygningsforhold og deres Udviklingshistorie.

Skjønt der i de sidste Aartiere paa mange Omraader er udrettet overordentlig meget til Opklaring af denne Dyreklasse, er der dog stedse store uopdyrkede Arealer tilbage, der vel endnu ville berede Forskerne adskillige Overraskelser.

Der findes mange forskelligartede Typer, hvis rette Sammenhæng paa mange Punkter det fremdeles er vanskeligt at udrede, og da disse Dyr mangle karakteristiske, faste Partier, der kunne tænkes bevarede i Jordlagene, vil Studiet af Fortidens Danelser næppe kunne bidrage til at løse Gaader, saaledes som det har været muligt for andre Dyregrupperes Vedkommende.

Medens Studiet af adskillige Former af Søpungene paa Grund af deres Klarhed og Gjennemsigthed til et vist Punkt er let og uden større Besvær (f. Ex. Salper og Tøndesalper), er der adskillige andre Grupper (mange enlige Søpunge og Kolonisøpunge), som kræve lang Øvelse og stor Nøjagtighed, for at man kan komme dem nærmere paa Livet.

I det foreliggende Arbejde er der søgt at gjøre denne Dyreklasse mere tilgængelig for Begynderen; men det er næppe at vente, at den nogensinde vil blive populær.

2. Kroppens Form er i høj Grad forskjelligartet; den kan være mer eller mindre valseformig, tøndeformig, aflang rund, kugleformig, æskeformig, ormedannet, ja endog hammerformig (hos Hale-Søpunge), o. s. v. Størrelsen kan fra et Par Linier gaa op til noget over et Kvarter.

Der findes indenfor Søpunge-Klassen fritsvømmende Former (Salper, Tøndesalper, Hale-Søpunge og Ildpølser), Former, der ere fritliggende i Sand og Dynd (enkelte Molgulider og Cynthiader) og fasthæftede Former, (de fleste enlige Søpunge og Kolonisøpunge), nogle ere enlige (de kjønsløse Individer af Salperne, dernæst Tøndesalper, de enlige Søpunge og Hale-Søpungene), andre sammenhængende, og indenfor denne sidste Kategori kan Kolonidannelsen igjen være af forskjellig Natur, hos nogle (de kjønnede Salpeformer) er Sammenhæftningen saa løs, at Individerne med Lethed og uden Skade kunne skilles ad, hos andre (Kolonisøpungene) er Sammenhæftningen af en meget mere intim Natur, idet Individerne, der ved Knop-skydning stadigt danne ny Individer af samme Udseende som dem selv, stedse vedblive at staa i Forbindelse med hinanden.

Med Hensyn til Betegnelserne for og bag, Ryg og Bug, højre og venstre Side er der efterhaanden kommet næsten fuldstændig Overensstemmelse mellem Naturforskerne. De skematiske Figurer skulle tjene til at lette Oversigten i saa Henseende; de ere

alle sete fra venstre Side, saaledes at Ryggen vender opad, Bugen nedad, Mundaabningen sidder tilvenstre, Kloakaabningen tilhøjre for Beskueren. Man kan f. Ex. tage sit Udgangspunkt fra Nerveknuden, der stedse ligger i Ryggens Midtlinie og i Almindelighed nærmest ved Mundaabningen. Mange andre Bygningsforhold kunne tillige være vejledende ved disse Undersøgelser, men som det snart vil ses af Figurerne, kan Fasthæftningen, i Fald en saadan i det hele taget finder Sted, ikke benyttes, idet mange Phallusia- og enkelte Cynthia-Arter sidde fasthæftede med Bagenden, medens de fleste Cynthia- og Molgula-Arter ere fasthæftede med Bugfladen, og endelig ere Boltenia-Formerne fæstnede ved Hjælp af en lang Stilk, der udgaa fra Forenden. Hertil kommer endnu den Omstændighed, at enkelte Phallusia-Arter findes fastvoxede med venstre Side, medens nogle Corella-Arter ere fastvoxede med højre Side.

3. **Kappen** — *Tunica externa* — er en Søjpingene særegen snart tynd, snart tyk, enten geléagtig, bruskagtig, læderagtig eller endog hornagtig Skæl, der paa Mund- og Kloakaabningerne nær fuldstændigt omgiver Dyrene og kun i ganske sjældne Tilfælde synes at mangle. Højest ejendommelig er den Omstændighed, at Kappen bestaar af Cellulose. Den er afsat af den ydre Kropvæg (Ectodermen), som tillige sender Celler ind i den mer eller mindre ensartede Masse; undertiden fører endogsaa Blodkar ud i den til dens fortsatte Ernæring og Væxt. I levende Live er Kappen selvfølgelig fast tilhæftet til den ydre Kropvæg; paa Dyr i Spiritus skilles de ofte fra hinanden, undtagen omkring Mund- og Kloakaabningen. Kappens Over-

flade er af et meget forskjelligt Udseende; den kan være glat, knudret, rynket, haaret, tornet, ja endog inddelt i Plader. Hos fastsiddende Søpunge findes undertiden rodformige Forlængelser, der brede sig mer eller mindre ud til Siderne og bidrage deres til at gjøre Fasthæftningen saa meget desto stærkere. Hos Kolonisøpungene (Ildpølserne incl.) sidde Individerne indsænkede i en fælles Kappemasse, medens Hale-Søpungene i et hvert Tilfælde til en Tid ere indesluttede i en forholdsvis uhyre Kappe, som de dog stedse paa et senere Standpunkt synes at afkaste.

Kappen spiller uden Tvivl paa Grund af sin Elasticitet i Reglen en stor Rolle med Hensyn til Udspiling af Dyrene, saasnart Musklerne slappes. Salpers og Tøndesalpers Svømning foregaar paa den Maade, at Musklerne efterhaanden trække sig sammen forfra bagtil, derved drives Vandet gennem Dyret ud af Kloakaabningen; en paafølgende Slappelse af Kropmusklerne finder dernæst Sted i samme Retning, Dyrets Krop udspiles som Følge heraf ved Hjælp af den elastiske Kappe; der strømmer nyt Vand ind gennem Mundaabningen og saa fremdeles.

4. Kroppens Muskulatur ligger indenfor den ydre kappedannende Kropvæg og kan være udviklet paa meget forskjellig Maade, men den mangler aldrig omkring Mund- og Kloakaabningen. Saalænge Dyret lades uforstyrret, staa disse i Reglen aabne, men kunne lukkes tæt i ved Hjælp af et Ringmuskelsystem. De nævnte Aabninger kunne være anbragte paa kortere eller længere Rør (Siphoner), der lade

sig trække mer eller mindre ind ved Hjælp af et Længdemuskelsystem.

5. Aabningerne paa Søpungenes Overflade ere i Reglen indskrænkede til en Mund- og en Kloakaabning; kun hos Hale-Søpungene, der i flere Henseender forblive staaende paa et mere oprindeligt Standpunkt, forefindes 4 Aabninger, nemlig Mund-, Gat- og to Kloakaabninger. Hos de enlige Søpunge-Former, der have en haletudseagtig Larve, udvikles foruden Mundaabningen to ved Siden af hinanden liggende Kloakaabninger, der senere smelte sammen til en enkelt, som da optager Tarmaabningen.
6. Mund- og Gjællehule. Mundaabningen fører ind i en stedse særdeles rummelig Mundhule, der tillige i mer eller mindre Udstrækning fungerer som Aandedrætsapparat.

Medens adskillige Søpunge (enlige Søpunge og Kolonisøpunge) lidt indenfor Mundaabningen have en Krans af ejendommelige, hule, snart grenede, snart ugrenede Tentakler eller Føletraade, mangle disse ganske hos andre Former (Ildpølser, Salper, Tøndesalper og Halesøpunge). De nævnte Tentakler ere uden Tvivl at betragte som en Slags Gitter og spille næppe nogen stor Rolle i Sansningens Tjeneste.

Fortil paa Mundhulens Loft ses Aabningen af det mærkelige Fimreorgan, der vil blive nærmere omtalt under Nervesystemet.

Tæt bag Fimreorganet begynder Ryglisten, der snart er virkelig listeformig, snart opløst i en Række Tunger, hos nogle (Salperne) er denne Rygliste besat med Fimrepladerækker, og endelig synes

dette Organ helt at mangle hos adskillige Former (Tøndesalper og Halesøpunge).

Modsat Ryglisten ses langs Midten af Mundhulens Gulv en kortere eller længere rendeformig Fordybning, som begynder temmelig nær ved Mundaabningen og strækker sig hen imod eller helt hen til Svælget; det er Bugfuren (Endostylen), hvis Vægge ere dannede af fortykkede Celler, udstyrede med lange Fimrehaar, især paa de mere tyndvæggede Bundceller.

Saa vel Rygliste som Bugfure synes at spille en vigtig Rolle med at lede Føden ned i Svælget.

Den forreste Ende af Bugfuren staar ved en anden fimrende, rendeformig fordybet, halvcirkelformig Linie paa hver Side — Fimrebuerne — i Forbindelse med Fimreorganets bageste eller yderste Hjørner.

Det til Mundhulen knyttede Gjælleapparat er af meget forskjellig Udseende og Udvikling. Mest udviklet er det hos de enlige Søpunge og Kolonisøpungene, hvor det danner en Sæk, idet der fra Mundhulens Loft til sammes Gulv er udspændt paa hver Side et mer eller mindre regelmæssig formet, af Gjællespalter gjennemhullet Nætværk, der er voxet fast langs Ryglisten, omkring Svælget, langs Bugfuren og langs Fimrebuerne; hos Tøndesalperne er denne Gjællesæk stærkt simplificeret; hos Salperne er ethvert Spor til Gjællespalter i Reglen udslettet, og Gjælleapparatet indskrænket til et Rør, som maa sammenlignes med Ryglisten hos de enlige Søpunge.

Som hos Muslingerne sker Vandtilstrømningen til Aandedrættet ved Fimrebevægelse; paa samme Tid føres smaa Organismer tilligemed Vandet ind

i Mundhulen og videre derfra hen til Svælget for at tjene til Næring. Vandet passerer derefter Gjællesækken gennem Spalterne og gaar ud i Rummet mellem Gjællesækken og Mundhulens Vægge, det er det saakaldte Peribranchialrum eller Perithoracalrum; bagtil eller foroven staar dette Peribranchialrum i aaben Forbindelse med Kloakrummet, hvorfra Vandet tilligemed Excrementer og Kjønnsstoffer endelig ledes ud af Kloakaabningen.

Hos Halesøpungene findes en Gjællespalte paa hver Side, hvorfra Vandet føres ud i et af de to særskilte Kloakrum; Svømningen foregaar ved Hjælp af Halen; altsammen Forhold, der saa levende minde om de haletudseagtige Larver, der som oftest findes hos de enlige Søpunge og Kolonisøpungene.

7. Tarmkanalen bestaar foruden den alt omtalte Mundhule af et Svælg, et Spiserør, en Mave, en Mellemtarm og en Endetarm.

Svælget ligger i Mundhulens bageste Del, snart lavt mod Bugsiden, snart rykket mer eller mindre op mod Rygsiden. Spiserøret er i Reglen kort, mer eller mindre tragtformigt og som oftest tydelig indsnævret foran Maven.

Maven er i Reglen langagtig, undertiden forsynet med Længdefolder, sjældent med kirtelagtige Vedhæng; den gaar jævnt over i

Mellemtarmen, der atter som oftest uden Afbrydelse fortsætter sig i Endetarmen. Tarmaabningen rager mer eller mindre frem i Kloakrummet, kun hos Halesøpungene udmunder den direkte paa Kroppens Overflade.

8. Blodomløbsapparatet omfatter Blodvædsken og Blodbanerne.

Blodvædsken bestaar af en klar, vandagtig Vædske, hvori der svømmer Blodlegemer, der undertiden kunne være farveløse, undertiden indeholde Farver som rødt eller gult, hvidt eller blaat eller ogsaa være mørkere mere brunligt.

Hjærtet er mer eller mindre tendannet og ender saavel for som bag i Blodkar; det er indesluttet i en Hjærtepose. Hjærtets mærkeligste Egenskab hos disse Dyr er den, at det efter i en bestemt Tid at have drevet Blodet i den ene Retning stanser og derpaa giver sig til at drive Blodet i modsat Retning.

9. Nervesystemet og Sansorganerne. Nervesystemet er hos de fleste Søpunge reduceret til 1 Nerveknude, der har sit Leje i Mundhulens Loft, i Reglen nærmest ved Mundaabningen, — og derfra udgaaende grenede Nervestrænge. Nerveknuden er af forskjellig Form, snart langagtig, snart mer eller mindre kugleformig o. s. v.; den dannes af et Barklag af temmelig store Nerveceller, medens dens Indre bestaar af Punktsubstans med isprængte mindre Celler. Halesøpungene vise os ogsaa i Henseende til Nervesystemet et af andre Søpunge forladt Larvestandpunkt. Nerveknuden er hos Halesøpungene tydelig tredelt, et Forhold der blandt andre ogsaa kan iagttages paa Salpe-Fostre, men her forsvinder denne Deling efterhaanden fuldstændig. Fra Nerveknuden hos Halesøpungene afgives foruden mange mindre Grene en stor og kraftig Stamme, der løber bagtil forbi Spiserøret og Maven hen til Halen, paa

hvis venstre Side den lægger sig lige ud til Spidsen, idet den af og til svulmer op til Nerveknuder, hvoraf den nærmest Kroppen er den største.

Det allerede under Mundhulen berørte Fimreorgan er en grubedannet, med kraftig Fimrebeklædning udstyret Hulhed, der ligger i Mundhulens Loft foran Nerveknuden, snart nærmere ved, snart fjernere fra samme. Dette Organ synes aldrig at mangle hos nogen Søpung og kan være af meget forskjellig Størrelse og Form. Indgangen til Fimreorganet er sjældent kreds rundt, som oftest er det enten en Længdespalte (som hos de fleste Salper) eller en Tværspalte, hvis sammenstødende Læber danne en mer eller mindre hesteskoformig Figur (som hos de fleste enlige Søpunge). I Fimreorganets Bund udmunder en Gang, der kommer fra en under Nerveknuden liggende Kirtel. Tidligere mente man, at Fimreorganet var et Sanseorgan, maaske Lugteorgan, men senere Undersøgelser have vist, at det kun er Munden af den nævnte Kirtel under Nerveknuden. Denne Kirtel svarer til det ejendommelige Organ i Hvirveldyrenes Hjerne, som benævnes Corpus pituitarium eller Hypophysis cerebri, der har sit Leje i den tyrkiske Sadel (*sella turcica*), og medens dette Organ hos Søpungene har bevaret sin Kanalforbindelse med Mundhulen, er denne Forbindelse hos de andre Hvirveldyr gaaet tabt.

Synsorganer kjendes hos adskillige Søpunge. Bedst udviklede ere de uden Tvivl hos Salperne, hos hvilke de ere anbragte ovenpaa Nerveknuden; snart er de mer eller mindre knapformigt afsnørede fra denne, snart danne de hesteskoformigt fremspringende

Partier paa Nerveknudens Overflade. Vi staa her ved disse Organer netop hos Salperne atter ligeoverfor et meget interessant Led i Sammenligningen mellem Søpunge og Hvirveldyr; hos disse sidste er der i Følge nyere Undersøgelser oplyst, at der foruden de to sædvanlige Øjne forefindes et paa Issen anbragt tredje — rigtignok kun — rudimentært Øje, der hos Krybdyr f. Ex. temmelig let kan erkjendes som Øje, medens det hos de højere Hvirveldyr er blevet saa stærkt reduceret, at man kun efter de nævnte Undersøgelser har indset, at et hidtil ikke forstaaet Organ — Glandula pinealis — maa anses for det sidste Rudiment af et Øje. Medens de to sædvanlige Øjne hos Hvirveldyret ere byggede efter den Type, som man har kaldet Hvirveldyrøje-Typen, hvor Nerve- traadene træde ind i Næthinden fra Lyssiden, er det tredje Øje — Isseøjjet — bygget efter en ganske anden Type, som er blevet kaldet Ormeøje-Typen, hvor Nerve- traadene gjennem de med Farvestof udstyrede Celler — Pigmentcellerne — træde ind til Næthinden.

Det vilde føre for langt her at gaa ind paa Enkelthederne af den store Mangfoldighed i Salpernes Øjnes Bygning, kun saameget kan der udsiges, at der findes Salpeformer (f. Ex. *Salpa pinnata*, Kjede- Dyret), hvor Synsapparatet, der knap nok er adskilt i tydelige enkelte Øjne, paa hver Side arbejder som Hvirveldyrøje, medens Midtpartiet er at betragte som et fungerende Ormeøje.

Ogsaa hos de enlige Søpunge kjendes Syns- organer, idet de smaa, farvede Pletter i Vigene mellem Mund- og Kloakaabningens Lapper, maa anses for Antydninger i saa Henseende.

De haletudseagtige Larver af enkelte Søpunge kunne ogsaa have et til Nervesystemets forreste Del knyttet Synsorgan, der imidlertid under Forvandlingen gaar fuldstændig tabt.

Høreorganer kjendes hos Salper, Tøndesalper og flere. Ogsaa disse Organer synes at give Bidrag til at styrke de Baand, der knytte Søpungene til Hvirveldyrene.

Hos Salperne optræde de parvis og ligge mer eller mindre symmetrisk paa Nerveknudens Under-side, tæt forenede med denne; det er kegleformige, hule Organer, hvis spidse Ender forlænge sig ud i et kortere eller længere, mer eller mindre krummet eller spiraldrejet Rør, der fører ud i Mundhulen paa begge Sider af Gjællerørets Forende. Det er saaledes ikke lukkede Høreblærer men Rum, der vedblive at staa i aaben Forbindelse med Omverdenen; som Hørestene fungere da rimeligvis tilfældig indvandrede Smaapartikler.

Hos Hvirveldyrene dannes Høreorganerne ved en Indkrængning paa hver Side af Svælget. Medens nu Salperne blive staaende paa et oprindeligt Standpunkt, vandre de øvrige Hvirveldyr videre i Udvikling og Fuldkommenhed.

Hos Tøndesalper forekomme ligeledes parrede Høreorganer; de er her blæredannede og indeholde Hørestene; desuden ere de temmelig langt fjærnede fra Nerveknuden.

Ogsaa Halesøpungene ere udstyrede med en — som det synes altid — uparret Høreblære med Høresten, tæt knyttet til den store Nerveknude.

Særlige Føleapparater ere ogsaa paaviste

hist og her hos Søpungene, f. Ex. hos Salper, Tøndesalper og Halesøpunge paa Mundlapperne og Læberandene; det er i Reglen smaa fremspringende Tappe, der modtage Nervegrene.

10. Forplantningen. Alle Søpunge ere hermafroditiske; der forefindes saaledes stedse Sædstokke og Æggestokke hos samme Individ; hos nogle Former er der vel næppe Tvivl om, at der kan finde Selvbe-frugtning Sted, men der er paa den anden Side mange Exempler paa det modsatte, hvor altsaa Sædstokke og Æggestokke ikke udvikles samtidig. Som Exempel paa det første Forhold kan anføres *Ciona intestinalis* — en i vore Farvande særdeles hyppigt forekommende Art af Phal-lusia-Familien; her frembydes saaledes et udmærket, let tilgængeligt Emne til Studiet af Udviklings-historien fra dens første Begyndelse, idet man kan foretage en kunstig Befrugtning og under Mikroskopet paa det klare og gjennemsigtige Æg eftergaa Udvik-lingen. Som Exempel paa Søpunge, hvor Sædstokke og Æggestokke altid ere udviklede til forskjellig Tid, kunne nævnes mange Kolonisøpunge, Salper o. fl., og det synes bestandigt at være Reglen, at Ægge-stokkenes Indhold modnes før Sædstokkenes, med andre Ord, Dyrene ere — for at laane et Udtryk fra Botanikken — protogyne.

Sædstokke og Æggestokke kunne være tæt forenede i samme Kirtel (hos enlige Søpunge), medens de hos andre Søpunge ere skilte, og enten ligge nær ved hinanden (Tøndesalper o. fl.) eller langt fjærnede fra hinanden (som hos Salper).

Medens Æggestokken hos de fleste Søpunge

udvikler talrige Æg, reduceres Tallet hos nogle meget stærkt, endogsaa til et eneste (hos Ildpølser og Salper).

De fleste Søpunges Æg befrugtes uden Tvivl først, efter at de ere blevne befordrede ud af Kloakaabningen; hos enkelte sker Befrugtningen i Kloak- eller Peribranchialrummet, og der foregaar da tillige Udviklingen til en vis Grad; hos *Molgulana* og *Styelopsis grossularia* for at nævne et Par ret almindelige danske Arter, finder man saaledes Æg i alle Kløvningsstadier og de af Æggene udklækkede haletudseagtige Larver. Kun i ganske enkelte Tilfælde kjendes Exempel paa Fødsel af levende Unger, nemlig hos Salperne, hvor Ægget befrugtes i Æggelederne, og Ungerne forblive fasthæftede til Moderen ved en Slags Placenta for derpaa at fødes efter at have naaet en ret betydelig Størrelse og Udvikling.

Med den kjønnede Forplantning følger ofte (hos mange enlige Søpunge og Kolonisøpunge) en Forvandling (Metamorfose), idet der — som allerede af og til i det Foregaaende berørt — af Ægget kan fremkomme en fritsvømmende haletudseagtig Larve, som efter nogen Tids Forløb sætter sig fast og omdanner sig til en typisk Søpung. Mærkelig nok kunne nogle Arter gjenneemgaa en saadan Forvandling, medens andre nærstaaende Arter mangle den. De nævnte haletudseagtige Larver have spillet en stor Rolle med Hensyn til Opdagelsen af Søpungenes Hvirveldyrnatur; man saa nemlig, hvorledes Nerverøret udviklede sig paa Rygsiden, Tarmrøret paa Bugsiden og den karakteristiske Rygstræng

(Chorda dorsalis), Grundvolden for ethvert Hvirveldyrs Rygrad, skød sig ind derimellem. Efter at have været et fritsvømmende Dyr, kommer der som sagt et Tidspunkt, hvor denne Larve sætter sig fast, og da indtræder store Forandringer, Halen forsvinder, Nerverøret trækker sig sammen til en enkelt Nerveknode, og Rygstrængen gaar sporløst tabt, med andre Ord det hidtil typiske Hvirveldyr forlader den slagne Landevej og anlægger en saa god Maske, at der skulde lang Tid og meget Arbejde til at gjennemskue den og bringe Forstaaelse til Veje.

Medens vi hos de fleste enlige Søpunge og Halesøpungene kun kjende til en kjønnet Forplantning, have vi hos Clavellina-Familien af de enlige Søpunge, hos Kolonisøpungene, Tøndesalper og Salper tillige en kjønsløs Forplantning. Denne kan sammenfattes under to Former, idet man som Exempel paa det ene Forhold kan nævne Ildpølserne af Kolonisøpungene og som Exempel paa det andet Forhold Salperne. Ildpølserne ere fritsvømmende, i Kolonier levende Dyr, hvor hvert enkelt Individ dels forplanter sig ad kjønnet Vej og derigjennem lægger Grund til andre ny Kolonier, dels forplanter sig ad kjønsløs Vej og derved bidrager til at gjøre den Koloni, hvoraf Dyret er Medlem, større og rigere paa Individuer. Hos Salperne forefindes et ligefremt og simpelt Slægtskifte (Generationsvexel), idet en kjønnet, af sammenkjædede Individuer dannet Generation og en kjønsløs, af enligt levende Individuer dannet Generation regelmæssigt afvexle med hinanden.

Oversigtstavle over Søpungene (Tunicata).

1. Orden: **Egentlige Søpunge** (Ascidiacea).
 1. Underorden: **Enlige Søpunge** (Ascidiæ simplices).
 1. Afdeling: **Familierne Molgulidæ, Cynthiadæ og Phallusiadæ.**
 2. Afdeling: **Familien Clavellinidæ.**
 2. Underorden: **Koloni-Søpunge** (Ascidiæ compositæ).
 1. Afdeling: **Fastsiddende Kolonidyr: Familierne Botryllidæ, Didemnidæ, Distomidæ, Polyclinidæ og Diplosomidæ.**
 2. Afdeling: **Fritsvømmende Kolonidyr: Familien Pyrosomatidæ (Ildpølser).**
2. Orden: **Salpeagtige Søpunge** (Thaliacea) omfatte **Familierne Doliolidæ (Tøndesalper) og Salpidæ (egentlige Salper).**
3. Orden: **Hale-Søpunge** (Larvacea) med **Familien Appendiculariidæ.**

ANM. Med Undtagelse af Ildpølser, Tøndesalper og Salper, findes der Repræsentanter for de andre Afdelinger i vore danske Farvande.

Tayle 1.

<i>e</i> , Bugfure (Endostyl).	<i>ma</i> , Mundaabning.
<i>f</i> , Fimreorgan.	<i>mh</i> , Mundhule.
<i>fb</i> , Fimrebuer.	<i>mkl</i> , Kloakaabningens Musk- ler.
<i>g</i> , Nerveknude.	<i>mm</i> , Mundaabningens Musk- ler.
<i>gsp</i> , Gjællespalte.	<i>mv</i> , Mave.
<i>gt</i> , Genitalorgan.	<i>nk</i> , Nervekirtel.
<i>h</i> , Hjærte.	<i>rl</i> , Rygliste.
<i>hø</i> , Høreorgan.	<i>sl</i> , Sædleder.
<i>k</i> , Kappen.	<i>sp</i> , Spiserør.
<i>kl</i> , Kloakaabning.	<i>st</i> , Sædstok.
<i>klh</i> , Kloakrum.	<i>t</i> , Mellemtarm.
<i>klh'</i> , Nabodyrets do.	<i>ta</i> , Tarmaabning.
<i>kn</i> , knopskydende Del, be- stemt til kjønsløs For- plantning.	<i>æ</i> , Æggestok.
<i>m₁</i> , <i>m₂</i> , <i>m₃</i> , Kropmuskler.	<i>ø</i> , Synsorgan.

-
- Fig. 1. En Salpe, den kjønnede Form — Kjædesalpen.
- „ 2. En Tøndesalpe (Doliolum), kjønnet Form.
- „ 3. Et Individ af en Ildpølse-Koloni (Pyrosoma).
kl, Kloakaabningen fører ud i et stort fælles,
ydre Kloakrum.
- „ 4. Et Individ af en fastsiddende Kolonisøpung
(tilh. Fam. Polyclinidæ). Flere Individer grup-
pere sig her om en fælles Kloakaabning (*kl*),
inden for hvilken de forskellige Kloakrum
(*klh* og *klh'*) ere forenede.
- „ 5. En Kølle-Søpung (Clavellina). Den hen-
regnes til de enlige Søpunge (Ascidia simplices)
og kan forplante sig kjønsløst ved at udskyde
ligesom Rodgrene (*kn*), i hvis Spidser der lidt
efter lidt udvikles ny Individier.

Fig:1.

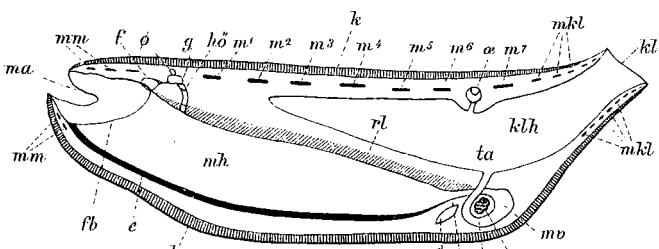

Fig:2.

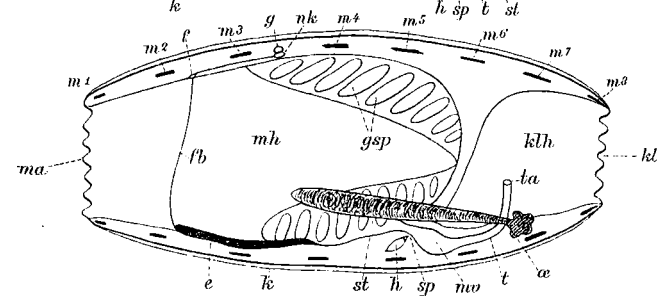

Fig:3.

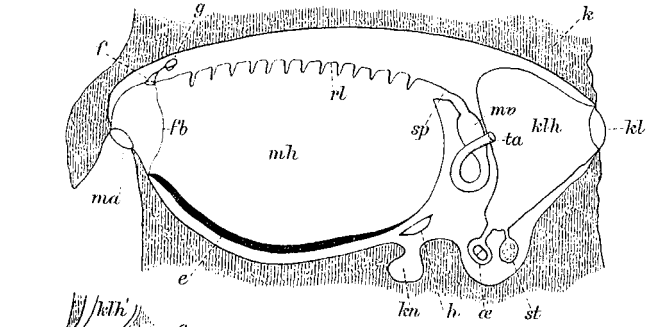

Fig:4.

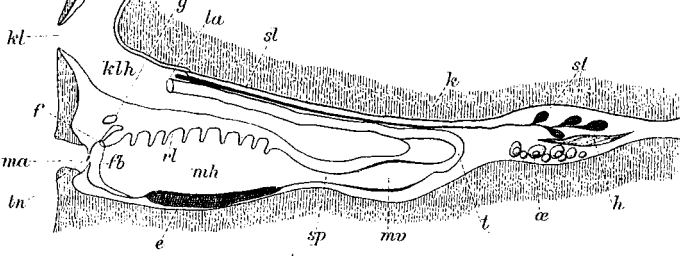
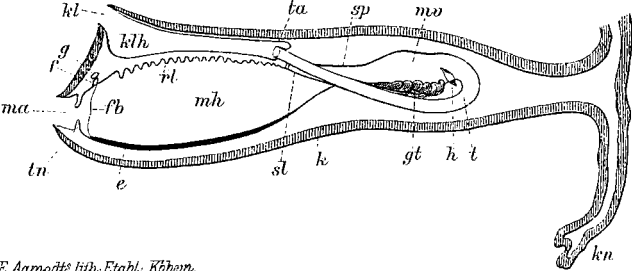

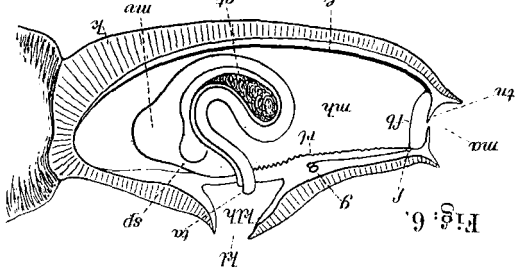
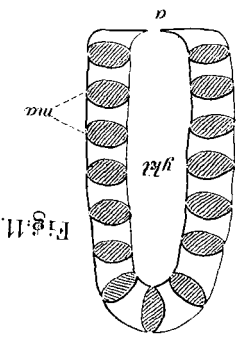
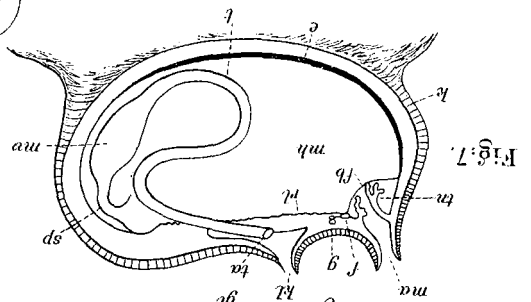
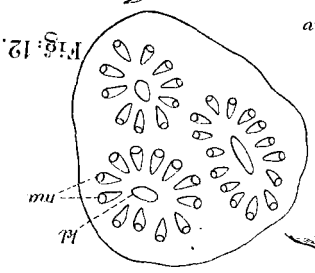
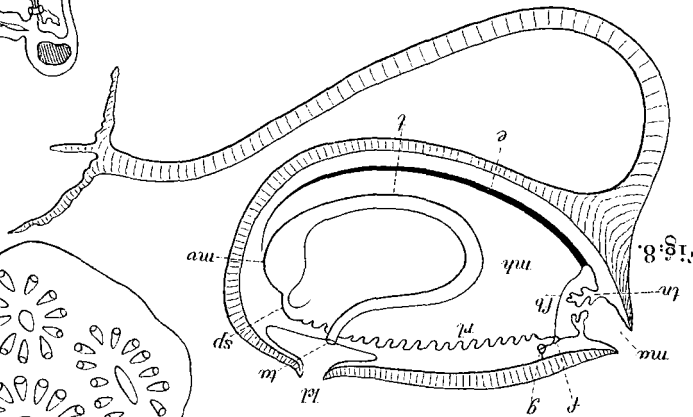
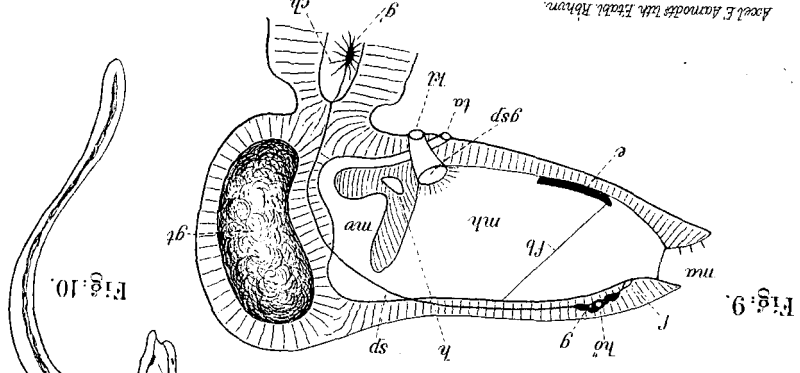
Fig:5.

Tavle 2.

Bogstavernes Betydning er den samme som paa Tavle 1.

- Fig. 6. En enlig Søpung af Phallusia-Familien. Fimreorganet ligger hos denne Art (*P. mentula*) i Modsætning til Forholdet hos de fleste andre Phallusier langt foran Nerveknuden. Dyret er fasthæftet med Bagenden.
- „ 7. En enlig Søpung af Molgula-Familien, fasthæftet med Bugen.
- „ 8. En enlig Søpung af Cyuthia-Familien (tilh. Slægten *Boltenia*). Dyret er fasthæftet ved Hjælp af en lang Stilk, der udgaar fra Bugens forreste Del.
- „ 9. En Hale-Søpung (*Appendicularia*). *gsp.*, Gjællespalte; *kl*, det tilvenstre liggende Kloakrum; *nt*, Nervestamme, som forbinder den store Hjerne-Nerveknude (*g*) med Halens første Nerveknude (*g'*); *ch*, Rygstræng (*chorda dorsalis*).
- „ 10. En Hale-Søpung, svagere forstørret, i hel Skikkelse.
- „ 11. En Ildpølse-Koloni (*Pyrosoma*) gennemskåret paa langs. *y/kl*, ydre fælles Kloakrum, hvorfra Vandet, der har passeret de enkelte Individuer i Kolonien, føres videre ud gennem den fælles ydre Kloak (*a*). Denne stadige Vandstrøm ud gennem den valseformige Kolonis aabne Ende driver Ildpølsen jævnt afsted i modsat Retning.
- „ 12. En fastsiddende Kolonisøpung; her ses 3 Grupper af Individuer, hver Gruppe med sin for alle dens Individuer fælles Kloakaabning.

Tayle 3.

- Fig. 13. Haletudseagtig Larve af en enlig Søpung. *kl*, den ene af de to ved Siden af hinanden liggende Kloakaabninger. *nt*, Nerverør; *ch*, Rygstræng (chorda dorsalis); iøvrigt ere Bogstavernes Betydning den samme som paa Tavle 1.
- „ 14. Tværsnit gennem en enlig Søpung af Phallusia-Familien. *o*, den ydre Kropvæg, der afsætter Kappen (*k*); *o'*, den indre Kropvæg, der begrænser Peribranchialrummet (*p*) og Kloakrummet (*klh*), *gr*, de gjennemskaarne Længderibber i Gjællesækken; *of*, Forbindelsesstrænge mellem enkelte Længderibber og den indre Kropvæg. *t*, den fortilgaaende og *t'* den bagtilgaaende Del af Mellemtarmen; *et*, Endetarm.
- „ 15. Tværsnit gennem Nerveknude (*g*) og Nervekirtel (*nk*); *l*, Kanal i Nervekirtelen; *ep*, en paa langs gaaende Rende i Mundhulens Loft paa den forreste Del af Ryglisten.
- „ 16. Længdesnit gennem Nerveknuden (*g*), Nervekirtelen (*nk*), sammes Udførselskanal (*l*) og Fimreorganet (*f*). Saavel Fig. 15 som 16 fremstiller Forholdet saaledes som de i Reglen ere hos enlige Søpunge.

Fig: 13.

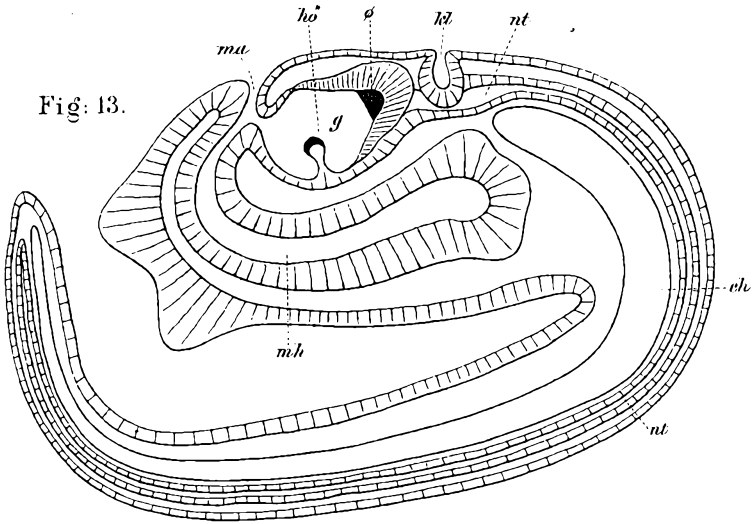

Fig: 14.

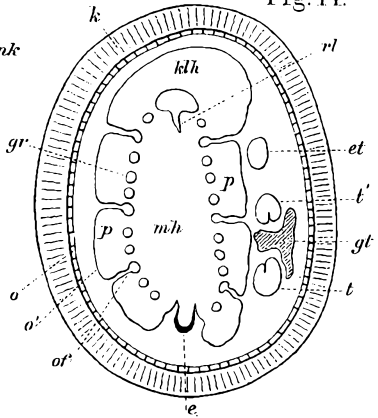

Fig: 15.

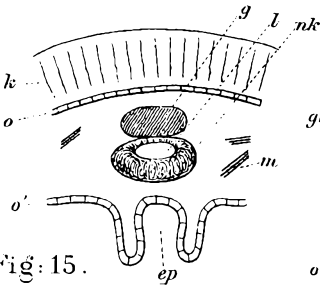
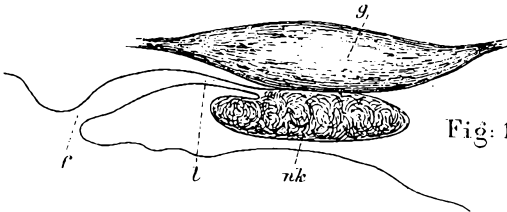

Fig: 16.

Efterretninger

om

Herlufsholms Skole og Opdragelsesanstalt

fra Juni 1891 til Juni 1892,

meddelte af

Joh. Forchhammer.

Examina.

Afgangsexamen i 1891. Den skriftlige Prøve for Dimittenderne og fjerde Klasse afholdtes, som forordnet, mellem d. 10. og 15. Juni over de Opgaver, som Ministeriet havde udsendt. Den mundtlige Del af Afgangsprøven afholdtes fra den 22. Juni til den 8. Juli. Meddommere ved Afgangsprøven, beskikkede af Ministeriet, vare: Medlem af Undervisningsinspektionen Docent, Dr. J. Paludan i Dansk, Oldnordisk, Tysk og Fransk, Rektor Bloch i Latin, Kand. theol. Ingerslev i Historie og Dr. Crone i Mathematik og Naturlære. I IV Klasse censurerede Adjunkt Boëtius i Latin, Dr. V. A. Poulsen i Naturhistorie og Dr. Crone i Mathematik (den sproglig-historiske Afdeling).

Til Afgangsprøven indstillede sig 13 Disciple, 10 af den sproglig-historiske, 3 af den matematisk-naturvidenskabelige Retning. Fjerde Klasses Examen bestode 19 Disciple. Navnene og de særlige Fagkarakterer ville ses af omstaaende Lister.

Afgangsexamen i Juni og Juli 1891.

Dimittendernes Navne af den sproglig-historiske Retning.	Dansk Stil I.	Dansk Stil II.	Old- nordisk.	Fransk.	Engelsk.	Historie.	Latin skriftlig.	Latin mundtlig i det Læste.	Latin mundtlig ikke læst.	Græsk.	Naturlære.	Points.	Hoved- karakter.	
Axel Fryd	m 00 .	m 00 .	m 00 +	m 00 .	u 00 .	m 00 +	m 00 .	m 00 .	m 00 +	m 00 +	m 00 +	98	Første.	
Jens Ph. Paludan-Müller Hage	m 00 .	00 00 +	m 00 +	m 00 .	m 00 +	m 00 .	m 00 .	m 00 .	m 00 .	m 00 +	u 00 .	96	Første.	
Richard Kjer-Petersen	00 00 +	00 00 +	m 00 +	m 00 .	m 00 .	u 00 .	00 00 .	u 00 .	m 00 .	m 00 +	m 00 .	92	Første.	
Viggo Ritzau	00 00 +	00 00 +	m 00 +	m 00 .	m 00 +	00 00 +	00 00 .	u 00 .	m 00 +	m 00 .	00 00 .	89	Første.	
Lorenz Georg Münter	m 00 .	00 00 .	m 00 .	m 00 .	00 00 .	m 00 .	00 00 .	m 00 +	m 00 .	00 00 .	00 00 .	86	Første.	
Nic. Vilh. Frimodt Møller	m 00 .	00 00 +	m 00 .	00 00 +	00 00 .	m 00 .	m 00 +	m 00 +	m 00 .	00 00 .	00 00 .	86	Første.	
Erik Rode	m 00 .	00 00 +	m 00 .	00 00 +	m 00 .	m 00 +	00 00 .	00 00 +	m 00 +	00 00 .	u 00 .	85	Første.	
Lars Rasmus Hansen	m 00 .	00 00 +	m 00 .	00 00 +	m 00 .	m 00 +	00 00 .	00 00 +	m 00 .	00 00 .	00 00 +	85	Første.	
Sophus Claussen	00 .	00 +	00 .	00 .	00 +	00 +	00 .	00 +	00 .	00 .	00 +	51	Tredie.	
Dimittendernes Navne af den matematisk- naturvidensk. Retning.	Dansk Stil I.	Dansk Stil II.	Old- nordisk.	Fransk.	Engelsk og *Tysk.	Historie.	Arithmetik skriftlig.	Arithmetik mundtlig.	Geometri skriftlig.	Geometri mundtlig.	Mekanisk Physik m. Optik.	Kem. Phys. m. Astron. o. Meteorol.	Points.	Hoved- karakter.
Palle Bruun	m 00 .	m 00 .	m 00 .	m 00 .	m 00 .	m 00 +	u 00 .	u 00 .	u 00 .	u 00 .	u 00 .	u 00 .	100	Første.
Holger Rothe	m 00 .	m 00 .	m 00 .	u 00 .	*m 00 .	m 00 +	m 00 +	m 00 .	u 00 .	00 00 +	m 00 +	m 00 .	96	Første.
Lars Jørgen Madsen	00 .	00 .	00 .	00 +	m 00 .	00 +	m 00 +	00 .	m 00 .	m 00 .	00 +	00 +	70	Anden.

Aarsproven af IV Klasse i Juni og Juli 1891.

Navne.	Dansk Stil.	Latin.	Fransk.	Tysk.	Historie.	Geografi.	Arithmetik skriftlig og mundtlig.	Geometri skriftlig og mundtlig.	Naturhistorie..	Græsk.	Naturlære.	Points
Eiler Haugsted	mg +	mg.	ug ÷	ug ÷	ug.	ug.	mg.	mg.	mg +		mg.	81
Niels Høeg	mg +	mg +	mg +	mg +	mg +	mg.	ug ÷	ug ÷	mg ÷		ug.	81
Hans Holten-Bechtolsheim	mg.	mg.	ug ÷	mg.	ug.	ug.	mg.	mg ÷	ug ÷	ug ÷		80
Eyolf Mossin	ug +	mg.	ug ÷	mg.	ug.	ug.	mg ÷	mg.	mg.	mg +		78
Christian Schøller	mg ÷	mg +	ug ÷	mg +	ug.	mg +	mg ÷	g ÷	mg.	mg +		76
Georg Jensen	ug.	mg.	mg +	mg.	mg ÷	mg.	ug ÷	mg ÷	mg +	g +		74
Niels Nielsen	ug.	mg.	mg +	mg ÷	ug ÷	ug ÷	mg.	mg ÷	mg +	g.		74
Jacob Becker	ug +	mg ÷	mg ÷	ug ÷	mg.	mg +	g +	mg +	mg ÷	mg ÷		72
Olaf Mørkeberg	ug +	g +	mg +	mg.	mg.	mg +	mg +	mg ÷	mg ÷	mg ÷		72
Frands Møller	ug.	g +	mg ÷	g +	ug ÷	ug ÷	mg ÷	g +	mg +		mg.	70
Urban Hansen	ug.	mg.	mg +	mg.	ug.	mg +	tg +	ug.	mg.	mg.		69
Adolph Zwick	ug ÷	mg ÷	mg.	mg.	ug ÷	ug ÷	mg ÷	g ÷	mg ÷	mg ÷		68
Otto Borchorst	mg ÷	mg ÷	ug ÷	ug.	mg.	tg +	g +	mg +	mg +	g +		68
Aage Schmidt	ug.	ug.	g ÷	ug ÷	mg ÷	mg.	ug ÷	ug ÷	mg.		mg +	65
Herluf Forchhammer	tg +	mg ÷	mg ÷	g.	g.	g.	mg ÷	mg ÷	mg ÷		ug ÷	63
Oluf Arntz	ug ÷	mg ÷	g.	ug.	ug.	mg +	tg +	tg.	mg ÷	g.		57
Frederik Reinau	ug.	tg +	mg ÷	g +	g +	mg +	tg +	g ÷	mg +		ug ÷	56
Oluf Olsen	ug.	mg.	mg ÷	mg.	tg.	mg ÷	md +	g.	mg.		mg.	48
Hans Jespersen	ug +	g.	g +	mg ÷	g ÷	g.	tg.	mg +	g ÷	tg ÷		47

Skolens Aarsprøve afholdtes i 1891 med den For-
deling af Fag og Klasser, som findes anført i forrige
Aars Indbydelsesskrift. Efter Aarsprøvens Slutning
opflyttedes fra V Klasse 9 af 11 Disciple, fra IV Klasse
17 af 19, fra III Klasse 7 af 12, fra II Klasse 9 af 11,
fra I Klasse 14 af 16, fra Forberedelsesklassen 3 af 5.

Halvaarsprøven afholdtes for VI, V og IV Klasses
Vedkommende i December. Den var en fuldstændig
Prøve, ordnet som Afgang- og Aarsprøven. I de andre
Klasser holdtes kun en skriftlig Prøve.

Skolens Overbestyrelse.

Den 16. April 1892 har Rektor modtaget følgende
Forstanderskrivelse:

„Fra 1. April d. A. ville de i Lov af 12. April
1892 om „Lønninger for Rektorerne og Lærerne ved
de lærde Skoler samt ved Sorø Akademi's lærde
Skole og Opdragelsesanstalt“ fastsatte Lønninger
og de i samme givne Bestemmelser om Tjeneste-
alderens Beregning ogsaa være gjældende for Rektor,
Overlærere og Adjunker ved Herlufsholms lærde
Skole og Opdragelsesanstalt, medens det iøvrigt
vil have sit Forblivende ved de hidtil gjældende
Bestemmelser med Hensyn til Friholig, fri Station
og de særlige Vederlag for Inspektion, Læsesal og
Tilsyn med Skolens forskjellige Samlinger. Den i
Lovens § 5 fastsatte Lønning for Rektor for Sorø

lærde Skole og Opdragelsesanstalt vil være at tillægge Rektor paa Herlufsholm med de ham iøvrigt ved Bestallingen tillagte Goder, dog saaledes at Bestemmelsen først kommer til Anvendelse overfor Rektor Bache.“

Rektorskiftet.

Den 21. August 1891 indgav jeg min Ansøgning til Herlufsholms Forstander, Kammerherre, Lehnsbaron Reedtz-Thott om Afsked fra min Stilling som Rektor ved Herlufsholms lærde Skole og Opdragelsesanstalt fra Udgangen af Sommerferien 1892.

I denne min Ansøgning skrev jeg blandt andet følgende: „Deres Højvelbaarenhed véd, at jeg allerede for fire Aar siden, da Gehejmerraad Hall trak sig tilbage, udtalte det som min Overbevisning, at en Rektor for en Opdragelsesanstalt ikke burde beklæde denne Stilling mere end 20 Aar, og at jeg allerede den Gang tilstod, at jeg følte mig træt“. — „De sidste fire Aar have ikke gjort mig yngre eller min Følelse af Træthed mindre“. — „Da baade Deres Højvelbaarenhed og jeg selv ville have meget at overveje og ordne i Anledning af min Afgang, har jeg anset det for rigtigst allerede nu at indgive denne min ærbødige Ansøgning.“

Den 25. August 1891 fik jeg min Ansøgning bevilget i følgende Skrivelse fra Forstanderen: „Ifølge Deres Ansøgning af 21. ds. meddeler jeg Dem herved Afsked fra Deres Stilling som Rektor ved Herlufsholms lærde Skole og Opdragelsesanstalt fra den 15. Aug. 1892 at

regne, idet jeg takker Dem for Deres lange og udmærkede Virksomhed i Stiftelsens Tjeneste.“

Under 22. Februar 1892 meddelte Herlufsholms Forstander Skoleinspektør ved Kjøbenhavns Kommuneskoler Otto Frederik Bache, R. af Db., Bestalling som Rektor ved Herlufsholms Stiftelses lærde Skole og Opdragelsesanstalt fra den 15. August d. A. at regne.

Under 4de Marts er denne Udnævnelse allerhøjest stadfæstet.

Idet jeg nu for sidste Gang meddeler de aarlige Efterretninger om Herlufsholms lærde Skole og Opdragelsesanstalt, hvor jeg nu snart har virket som Rektor i 20 Aar, er det mig en Trang at bringe min Tak til alle dem, jeg i disse mange Aar har arbejdet sammen med, og udtale mine bedste Ønsker for Stiftelsen, dens Forstander og den Mand, der nu skal fortsætte min Gjerning herude.

Lærerpersonalet.

Da Skolens Sang- og Musiklærer, Organist Hoffman har været syg største Delen af dette Skoleaar blev det nødvendigt fra Nytaar at træffe en foreløbig Ordning, saaledes at Skoleinspektør Beldring fra Næstved overtog Sangundervisningen, Lærer Knud Hoffman Undervisningen i Strygeinstrumenter og Frøken Ellen Hoffman Undervisningen for de mindre Disciple i Klaverspil. Denne Ordning, der foreløbig var beregnet at skulle vare til Paaske, har paa Grund af Organist

Hoffmans fortsatte Sygdom maattet forlænges indtil Skoleaarets Slutning.

Under 27. Sept. 1891 fik konstitueret Adjunkt Aage Mørch Beskikkelse som Adjunkt ved Herlufsholms lærde Skole og Opdragelsesanstalt.

Den 29. Jan. 1892 bevilgede Forstanderen Adjunkt Traustedt en Permission fra medio Marts indtil ultimo Oktober d. A. til at foretage den ham af Kommissionen for Undersøgelse af Grønland overdragne zoologiske Sendelse til Grønlands Vestkyst for at studere visse lavere Havdyr.

Under 9. Febr. s. A. ansattes Kand. phil. V. Rasmussen til som Vikar at overtage Adjunkt Traustedts Timer i hans Fraværelse.

Den ugentlige Inspektion har i Aar ligesom ifjor været delt mellem Adjunkterne Skeby, Bruun, Hansen, Hammershaimb og Mørch. Tilsynet med den øverste Sovesal har Adjunkt Hansen havt, med den mellemste Adjunkt Hammershaimb og med den nederste Adjunkt Mørch.

Disciplene.

Efter den offentlige Prøve i 1891 afgik følgende 12 Studenter herfra til Universitetet: Palle Bruun, Axel Fryd, Holger Rothe, Jens Philip Hage, Richard Kjer-Petersen, Viggo Ritzau, Lorentz Münter, Nikolaj Møller, Erik Rode, Lars Hansen, Lars Madsen og Sophus Claussen.

Kort før Aarsprøven eller ved Skoleaarets Slutning udgik af IV Klasse Hans Jespersen og Oluf Olsen

med samme Rettigheder, som de, der have taget Realafgangsexamen, af II Klasse Einar Thorup og Carl Valentin, af I Klasse Birger Madelung og Paul Fjeldgaard og af Forberedelsesklassen Herluf Clausen og Elias Lunding.

Ved Optagelsesprøven kom 17 Disciple til, 2 i II Klasse, 8 i I Klasse og 7 i Forberedelsesklassen, saa at Skolen, der ved Mai Maanedes Udgang talte 91 Disciple (deraf 10 skolesøgende), begyndte det nye Skoleaar med 88 Disciple (deraf 11 skolesøgende).

I Aarets Løb ere følgende Disciple udgaaede: af III Klasse Paul Boalth og Hans Chr. Jørgensen og af II Klasse Hjelm Hansen. Ved Nytaar optoges med Forstanderens specielle Tilladelse Alexander Hennings.

Skolen tæller saaledes ved Maj Maanedes Udgang 86 Disciple (deraf 11 skolesøgende), som her opføres efter den Plads, de indtage i Klasserne efter Gjennemsnitsnummeret i Aarets 8 første Maaneder, VI og V Klasse efter Udfaldet af Halvaarsprøven. Faderens Stand er anført i Parenthes. De nyoptagne Disciple betegnes med *; deres Fødselsaar og -Dag ere tilføjede. De skolesøgende Disciples Numere ere satte i firkantet Parenthes.

Dimittenderne.

1. Jens K. Larsen (Gaardmand L., Marke, Kundby Sogn ved Holbæk).
- [2]. Jørgen E. Forchhammer (Skolens Rektor).
3. C. Oscar Valentiner (Distriktslæge V., Kjøge).
4. Valdemar Brendstrup (Kancelliraad, Kontorchef B., Nakskov).

- [5]. Birger Hoff (Overlærer H., Herlufsholm).
 6. Poul G. W. Koch (Sognepræst K., Gjerlev ved Frederikssund.)
 7. Vilhelm G. Moltke (afd. Amtmand M.).
 8. Aage G. Schwensen (Fuldmægtig S., Nysted).
 9. Erhard C. Lützen (Viktualiehandler L., Kjøbenhavn).
 10. Christen A. Bøie (Skomager B., Rødby).

V Klasse.

1. Hans G. N. Holten-Bechtolsheim (Handelsgartner H.-B., Odense).
 2. Niels Høeg (Landinspektør H., St. Rodegaard ved Rønnede).
 3. Urban M. H. Hansen (Sagfører H., Næstved).
 4. Jens M. B. Schilder (afd. Galanterihandler S.).
 5. Jacob Chr. Becker (Pastor B., Dronninglund ved Aalborg).
 6. Eiler Haugsted (Læge H., Vester Skjerninge ved Svendborg).
 [7]. Eyolf Mossin (Adjunkt M., Herlufsholm).
 8. Otto F. Borchorst (Boghandler B., Kjøbenhavn).
 9. Adolf S. F. M. Zwick (Overretssagfører Z., Nakskov.)
 10. Christian Schøller (Fabrikant, Cand. pharm. S., Silkeborg).
 11. H. Gustav B. Jørgensen (Kjøbmand J., Nakskov).
 12. Olaf S. Mørkeberg (Kjøbmand M., Præstø).
 13. Oluf Arntz (Bankbogholder A., Kjøbenhavn).
 [14]. Herluf T. Forchhammer (Broder til Nr. 2 blandt Dim.).
 15. Niels P. Nielsen (Gaardeier N., Neder Draaby ved Jægerspris).

16. Aage H. Schmidt (afd. Cand. mag., Docent S.).
17. Frands I. V. Møller (Skytte M., Folehave ved Fakse).
18. J. Georg P. Jensen (Skolelærer J., Sørbymagle ved Slagelse).
19. Frederik C. I. Reinau (Provst R., Glumsø).

IV Klasse.

1. Harald Riis (afd. Postmester R.).
2. Karl K. Heerfordt (Distriktslæge H., Hjørring).
3. Aage H. Smith (afd. Kjøbmand S.).
4. Otto Madsen (Kjøbmand M., Nykjøbing p. F.).
5. Hother P.-M. Hage (Proprietær H., Lundforlund ved Slagelse).
6. Holger Schebye (Landinspektør S., Maribo).
7. K. Gunnar Mørkeberg (Broder til Nr. 12 i V Klasse).

III Klasse.

1. Vilhelm W. Larsen (Handelsgartner L., Runddelen ved Præstø).
2. Niels B. Sommerfeldt (Oberst S., R. af Db. og Dbmd., København).
- [3]. Viggo Forchhammer (Broder til Nr. 2 blandt Dim.).
4. Valdemar L. O. Anthon (afd. Proprietær A.).
5. L. Boye Lundstein (Proprietær L., Ydernæs ved Næstved).
6. Chr. Emil G. Lunding (afd. Overlæge L.).
7. Ove E. Gasmann (Proprietær G., Fladsaagaard ved Næstved).
8. August M. T. L. v. Arenstorff (Adoptivfader, Hofjægermester A., Overgaard ved Randers).

9. Bernhard P.-M. Hage (Broder til Nr. 5 i IV Kl.).
 10. Hans Chr. Madsen (Gaardejer M., Snesere ved Præstø).
 [11]. Johannes Hoff (Broder til Nr. 5 blandt Dim.)*
 [12]. Holger Petersen (Overlærer P., Herlufsholm).*

II Klasse.

1. Viggo A. Christensen (Økonom C. paa St. Thomas).
 2. Jens K. Jensen (Gaardmand, Sognefoged J., Allerslev ved Præstø).
 3. Vesty M. P. D. Jensen (fhv. Godsforvalter J.).
 4. J. Chr. Einar Lund (Skovkasserer L., Nyraad ved Vordingborg).
 5. Aage Wismann (Stationsforvalter W., Svebølle).
 6*. Chr. Vilhelm E. Kiersing (Hotelforpagter K., Næstved), f. 27. Juli 1877.
 7. Jørgen Wind (Skovrider W., Herlufsholm).
 8. Svend T. Horneman (Skovrider H., Lindersvold, Fakse).
 [9]. Henry S. Lind (Godsforvalter L., Herlufsholm).
 10. Oskar Nielsen (Godsforvalter N., Bakkehøj ved Præstø).
 11*. Knud Th. Bjerling (Grosserer B., Kjøbenhavn), f. 10. October 1877.
 12. Hugo Valentiner (Broder til Nr. 3 blandt Dimittenderne).
 13. Axel Thykier (Tømmerhandler T., Grenaa).
 14. Just Høeg (Broder til Nr. 2 i V Klasse).
 [15]. Carl S. Lind (Broder til Nr. 9 i samme Klasse).

*) indtage denne Plads, fordi de i en stor Del af Aaret have været fritagne for et enkelt Fag.

I Klasse.

1. Svend B. Graah (Læge G., Skanderborg).
2. Aage V. L. Nandrup (Kjøbmand N., Næstved).
- 3*. C. Harald Brennecke (afd. Kaptain B.), f. 17. April 1879.
- 4*. Harald Chr. Nielsen (Skolelærer N., Ulse ved Haslev), f. 25. August 1877.
- 5*. Henrik H. N. Haar (Gartner, Kand. phil. H., Gisselfeldt), f. 9. Oktober 1879.
6. Johannes Chr. Ferdinand (Kjøbmand F., Næstved).
- 7*. Christian A. Reinau (Broder til Nr. 19 i V Klasse), f. 31. August 1879.
- 8*. Johannes Schousboe (Sognepræst S., Landet, Taasinge), f. 28. November 1879.
- 9*. Stephan E. A. H. Hansen (Broder til Nr. 3 i V Klasse), f. 20. Marts 1880.
10. Jes J. C. B. Petersen (fhv. Apoteker P., Kjøbenhavn).
- 11*. Alexius W. Harhorn (afd. Sagfører H., Stf., Sagfører Westergaard, Skanderborg), f. 5. September 1879.
12. Johan N. Gomard (afd. Skibsfører G.).
- 13*. Axel Fiehn (Forpagter F., Juellund ved Thureby), f. 21. Marts 1879.

Forberedelsesklassen.

- [1]. P. Vilhelm Hoffman (Organist H., Herlufsholm).
2. Bertel Wismann (Broder til Nr. 5 i II Klasse).
- 3*. Henning Graah (Broder til Nr. 1 i I Klasse), f. 8. September 1879.
- 4*. Halfdan Langgaard (Stadslæge L., Fredericia), f. 14. Marts 1881.

- 5*. Georg C. S. Ulrich (Skovriders U., Sophienholm ved Tølløse), f. 8. December 1879.
- 6*. Ludvig J. Gammeltoft (Proprietær G., Hedegaard ved Helsingborg), f. 2. Januar 1880.
- 7*. Alexander L. F. Hennings (Etatsraad H., R. af Db. og Dbmd., Kjøbenhavn), f. 23. Juni 1879.
- 8*. Johan Chr. W. Kruse (Toldinspektør K., Kjøbenhavn), f. 26. Marts 1880.
- 9*. Kai P. Buhl (Driftsbestyrer B., Næstved), f. 25. Februar 1879.
- [10*]. Poul Ditlev Hoff, Broder til Nr. 5 blandt Dimittenderne), f. 23. Februar 1880.*)

Det aarlige **Kontingent** for en Discipel paa Herlufsholm er 600 Kroner som Vederlag for Undervisning, Bolig, Kost, Vask, Belysning og Brændsel, i Sygdomstilfælde Lægehjælp og Medicin (forsaavidt han kan behandles paa Herlufsholm).

Nye Disciple optages ikke i Skoleaarets Løb. **Anmeldelser om Aspiranter** til de Pladser, der blive ledige ved Slutningen af Skoleaaret, indsendes til Stiftelsens Forstander, Kammerherre, Lehnsbaron Reedtz-Thott (Gaunø pr. Næstved), inden Udgangen af Maj Maaned; foruden Drengens fulde Navn og Fødselsdatum maa deri opgives, hvad han har læst, og hvilken Klasse han forberedes til. Kommer han fra en anden Skole,

*) Olaf Forchhammer (Broder til Nr. 2 blandt Dimittenderne) har uden at være Discipel med Forstanderens Tilladelse deltaget i Undervisningen i de fleste Fag.

maa Vidnesbyrd fra denne medfølge. Hvert Aars Oktober Maaned udgiver Skolen en Undervisningsplan for de lavere Klasser, der erholdes hos Skolens Rektor.

Der turde være Anledning til at gjøre Forældre og Værger opmærksomme paa, at Udmeldelser altid maa tilstilles Rektor inden Udgangen af den Maaned, hvori Discipelen skal forlade Skolen; for enhver Discipel, der ikke er udmeldt inden den 1ste i en Maaned, maa denne Maanedes Kontingent betales. Udmeldelser i Juleferien bør altsaa tilstilles Rektor inden December Maanedes Udgang og i Sommerferien inden Juli Maanedes Udgang.

Skolen og Opdragelsesanstalten.

Herlufsholms Skole er ingen Realskole; naar en Discipel ikke er bestemt til at gaa den studerende Vej, er hans Plads ikke her.

Undervisningen er beregnet paa fuldstændig Gjennemførelse af begge de ved Lov af 1. April 1871 fastsatte Retninger for den lærde Skole, den matematisk-naturvidenskabelige og den sproglig-historiske. Skolen bestaar saaledes foruden Forberedelsesklassen af 6 etaarige Klasser (I—VI). Af de 10 Dimittender have 3, af V Kl. 6, af IV Kl. 2 og af III Klasse, hvor Adskillelsen indtræder, 7 Disciple valgt den matematisk-naturvidenskabelige Retning.

Ifølge Forstanderens Bestemmelse vil den for Disciplene paa Herlufsholm **normerede Dragt** bestaa af:

Langtrøje af mørkeblaat Klæde (Satin) med 2 Rader forgyldte Knapper med Ibskal, 5 i hver Rad, nedfaldende Krave.

Benklæder af mørkeblaat Klæde (Satin). Disse skulle for Forberedelses-, 1ste og 2den Klasse være Knæbenklæder med sorte Strømper, dog tillades det Konfirmander ogsaa i 1ste og 2den Klasse at gaa med lange Benklæder fra Konfirmationsdagen.

Vest af mørkeblaat Klæde (Satin) med 1 Rad smaa forgyldte Knapper med Ibskal.

Hue af mørkeblaat Klæde (Satin) med 2 smaa forgyldte Knapper med Ibskal og Egeløv i Broderi af forgyldt Metal.

Overfrakker (forsaavidt saadanne ønskes) af blaat Dyffel (Kirsai) med 2 Rader forgyldte Knapper med Ibskal, 5 i hver Rad, nedfaldende Krave.

Nedfaldende Flipper, sorte Sko, sort Plastron uden Naal, ved festlige Lejligheder sort eller hvid Slips.

Til daglig kunne Disciplene bruge:

Om Vinteren Benklæder af mørkeblaat Cheviot.

Om Sommeren hele Dragter af let mørkeblaat Cheviot med de normerede Knapper eller af Russiadug med almindelige Perlemors Knapper.

Dog kunne de Russiadugs Trøjer ligesom blaa Jersey Sportsdragter, blaa og hvide Sportshuer og Sportssko kun bruges indenfor Skolens nærmeste Grændser. Kun saadanne Sportshuer maa bruges, hvis Form efter Indstilling fra Boldklubben er approberet af Rektor.

Nyoptagne Disciple maa medbringe mindst et Sæt af den normerede Dragt til festlige Lejligheder;

men det tillades dem i Løbet af det første Skoleaar til daglig at opslide de Klæder, der ere anskaffede før Optagelsen.

Skolen leverer Seng, Sengklæder og Skammel til de nyoptagne Disciple; for Afbenyttelsen heraf erlægges en Gang for alle 25 Kroner.

Gymnastik og Sport. Den 9. April præsenteredes i Gymnastik samtlige Skolens Disciple for Gymnastikinspektøren, Oberstlieutenant Amsinck.

I Maanederne September og Mai have som sædvanligt alle Gymnastiktimer — naar Vejret tillod det — været anvendte til Øvelser paa Sportspladsen, hvor der i det forløbne Aar har været drevet de sædvanlige Spil Cricket, Fodbold og Lawntennis.

Ved Forstanderskrivelse af 7. Marts 1892 er der bevilget 100 Kr. for Aaret 1892—93 til Nyanskaffelser for Disciplenes Boldklub.

Følgende Sportskampe have været afholdte i det forløbne Aar:

1) Cricketkamp i Sorø med Soranerne den 13. Sept. 1891. Resultat: Soranerne sejrede med 134 Points og en Halvleg mod 78 Points.

2) Cricketkamp den 25. Sept. 1891 mellem yngre Disciple indbyrdes; de af Skolen udsatte Præmier, bestaaende af 3 Boldtræer, tilfaldt V. Christensen af II Kl., V. Hoffman af Forberedelsesklassen og Jes Petersen af I Kl.

3) Fodboldkamp paa Herlufsholm den 15. Novbr. 1891 med Akademisk Boldklubs 2det Hold. Resultat: Hørlovianerne sejrede med 4 Maal mod 2.

4) Cricketkamp paa Herlufsholm med Soranerne den 13. Maj 1892. Resultat: Herlovianerne sejrede med 121 mod 83 Points.

Endvidere agtes afholdt først i Juni en

5) Cricketkamp mellem ældre Disciple indbyrdes; til denne er der som sædvanligt af Skolen udsat Præmier.

Riffelskydning. Tre nye Rifler ere anskaffede; paa Grund af disses for sene Modtagelse har der imidlertid kun af hver Discipel i VI Kl. kunnet afgives ca. 20 Skud paa 100 Alen; af hver Discipel i V Kl. ca. 30 Skud. IV Kl.s Disciple have afgivet hver 25 Skud med Salonriffel.

Svømning. Ved Udgangen af forrige Skoleaar vare samtlige Disciple undtagen 8 Frisvømmere.

Elevantallet paa **Snitteskolen** har i Skoleaaret 1891—92 været: i Oktober 28, i November 30, i December 31, i Januar 16, i Februar 11 og i Marts 8. De fire Fripladser have været tildelte Disciplene Vilhelm Larsen, Jens Chr. Jensen, Vesty Jensen og Aage Wismann.

Skolens to **Robaade** kunne, efter at Løbet under Jernbroen er uddybet, benyttes i større Udstrækning end tidligere. De udlaanes i Reglen kun til Disciple inddelte i Hold paa indtil 8, de søgne Dage 1, Fridage 2 Timer ad Gangen. Et Hold maa kun bestaa af Disciple i 2 paa hinanden følgende Klasser; (Forb. og I betragtes dog som en Kl.).

Nøglerne til Baadene opbevares hos den inspektionshavende Lærer, som forestaar Udlaanet. Den Discipel, som melder sig med Ønsket om at laane en Baad, maa

opgive Navnene paa de Kammerater, hans Hold bestaar af. Han er ansvarlig for, at Baaden kun benyttes af de af ham opgivne Personer, at den efter endt Sejlads fortøjes paa rette Maade, og at Nøglen afleveres igjen i rette Tid. Det er en Selvfølge, at grov Uorden eller Kaadhed, Ligegyldighed eller Uagtsomhed ved Brugen af Baadene bliver straffet og eventuelt gjort til Gjenstand for Erstatningskrav.

I indeværende Skoleaar have Fagene været fordelte paa følgende Maade:

	Ugentlig.	
Rektor Forchhammer Latin i V og Græsk i VI	14	Timer.
Overl. Hasselager Historie i VI og V, Græsk i V og IV, Latin i I	23	—
Overl. Hoff Dansk, Engelsk og Oldnordisk i VI og V, Tysk i VI, V, IV og III	20	—
Overl. J. Petersen Naturlære i VI M, V M og V S, Arithmetik i VI M, Geometri i V M, geometrisk Tegning i VI M, V M, IV M og III M samt Matematik i III.	31	—
Adj. Mossin Matematik i II, Naturlære i VI S, Historie i IV — Fbkl., samt 1 Time Dansk med IV M og III M	20	—
Adj. Skeby Fransk i VI, IV, III, I og Fbkl.	19	—
Adj. Bruun Latin i VI og II, Tysk i II og I	20	—
Adj. Traustedt Naturhistorie og Geografi i hele Skolen, Regning i Fbkl.)*	22	—

*) Se under Lærerpersonalet.

	Ugentlig.
Adj., Løjtnant Hansen med Assistenten Gymnastik i hele Skolen, Latin i IV .	24 Timer.
Adj. Hammershaimb Geometri i VI M, Arithmetik i V M, Naturlære i IV M og III M, samt Matematik i IV og I	21 —
Adj. Mørch Græsk i III, Latin i III, Fransk i V og II og Dansk i I . . .	23 —
Konst. Adj. Koch Dansk i IV, III, II og Fbkl., Religion i IV—Fbkl., Tysk i Fbkl.	23 —
Pastor Munck Religion i VI og V . . .	2 —
Tegnel. Bertelsen Skrivning og Tegning i II, I og Fbkl.	10 —
Organist Hoffman Sang i hele Skolen*) .	7 —

*) Se under Lærerpersonalet.

Fagenes ugentlige Timetal i de forskellige Klasser ses af følgende Tabel:

	VI.	V.	IV.	III.	II.	I.	Fbkl.
Dansk (Oldnordisk)	4	4	2(1)	2(1)	2	3	4
Latin	8 (1)	8	7	7	8	6	—
Græsk	6	5 (1)	5	5	—	—	—
Fransk	(1)2(2)	(1)2(2)	2	3	3	4	5
Tysk	2	2	2	2	2	2	4
Engelsk	2	2	—	—	—	—	—
Religion og Bibelhist. . .	1	1	1	2	2	2	2
Historie	3	3	2	2	2	2	2
Geografi	—	—	2	1	2	2	2
Mathematik og Regning .	(6)	(7)	5	5	5	4	4
Naturlære	3 (7)	3 (6)	(3)	(3)	—	—	—
Naturhistorie	—	—	2	1	2	2	2
Skrivning	—	—	—	—	1	2	3
Tegning	(2)	(2)	(1)	(1)	1	1	2
Sang	2	2	2	2	2	2	2
Gymnastik osv.	4	4	4	4	4	4	4
Sum	36.	36.	36.	36.	36.	36.	36.

VI og V have været forenede i de geometriske Tegnetimer, ligeledes IV M og III M samt VI M og V M i en Fransktime.

Oversigt

over Skolens Arbejde fra August 1891 til Juli 1892.

Dansk og Oldnordisk.

VI Kl. Rønnings Literaturhistorie, den oldnordiske Lit.-Hist. efter B. Hoffs „Hovedpunkter“; udførligere læst: Middelalderen. Der opgives: Holberg: Jeppe paa Bjerget og Jean de France. (1 Discipel: Erasmus Montanus og Barselstuen); Ewald: Rungstedts Lyksaligheder og Kantaten; Oehlenschläger: Guldhornene, Aladdin og Hakon Jarl; Grundtvig: Paaskelilien; Hauch: Valdemar Atterdag og Tycho Brahes Ungdom; Heiberg: De Nygifte og Elverhøj; Chr. Winther: Hjortens Flugt; Paludan-Müller: Udtog af Kalanus; Hertz: Kong René's Datter. 17 Stile.

Oldnordisk. Wimmers Læsebog S. 1—107.

Der opgives: S. 41—61 og 74—107.

V Kl. Rønnings Lit.-Hist. fra Middelalderen til det 19de Aarh. med Prøver af Forfatterne. Særlig dvælet ved Folkeviserne og Holberg. — 17 Stile.

Oldnordisk. Wimmers Læsebog S. 1—35.

Sammes Formlære.

IV Kl. Læst: Den første af Holbergs „tre (latinske) Epistler“. — Holberg: Jacob v. Thyboe. Pernilles korte Frøkenstand. — Wessel: Kjærlighed uden Strømper m. m. — Baggesen: Labyrinthen (enkelte Kapitler). — Oehlenschläger: Correggio. — Ingemann: De Underjordiske. — Hauch: Tiberius (Uddr.) — Henr. Ibsen: Kongsemnerne.

— Drachmann: *Now Tommy! Flugten til Amerika* og adskillige Digte. Der er paa Klassen givet Meddelelser om de paagjældende Forfatteres Liv. — 15 Stile.

Med Mathematikerne er læst den sidste Del af Mariagers „Helleniske Sagn“, større Stykker af Odysseen samt *Batrachomyomachien*.

- III Kl. Til Læseøvelser er benyttet M. Hammerich: *Danske og norske Læsestykker*. — Der er paa Klassen givet Meddelelser om det heibergske Hus samt om Hertz og Blicher. — Endvidere er læst: Oehlenschläger: *Hakon Jarl*. Blicher: *Erindringer, Røverstuen*. — Hertz: *Kong René's Datter, Sparekassen*. Heiberg: *Kong Salomon og Jørgen Hattemager, Syvsoverdag*. Fru Gyllembourg: *En Hverdagshistorie*. — 21 Stile.

Med Mathematikerne er gennemgaaet *Iliaden* og Stykker af den græske Mythologi, til Dels efter Mariagers: „De skønneste helleniske Sagn“.

- II Kl. har paa Klassen skrevet ca. 25 Stile, dels Gjen- givelser af læste Digte eller Prosastykker, dels frit fortalte over et opgivet Emne, dels skil- drende. Borchsenius og Winkel Horns „*Danske Læsestykker*“ brugte til Oplæsning og Analyse. Endvidere læst Ingemann: *Christen Blochs Ungdomsstreger*.

- I Kl. Samme Læsebog som i II Kl. er brugt til Op- læsning og Analyse; af Bojesens „*Dansk Sprog- lære*“ er Sætningslæren og Ordstillingen gjen- nemgaaet, og en Del *Fædrelandssange* (efter Holm, Sauter og Thyregod: *Sangbog for Folke-*

skolen) ere lærte udenad. Klassen har skrevet ca. 30 Stile, mest Gjenfortællinger.

Fbkl. Samme Læsebog er benyttet til Oplæsning og Analyse. Grammatiken er gennemgaaet mundtlig (Ordklasserne og det simpleste af Sætningslæren). Flere Digte ere lærte udenad efter den samme Sangbog som i I Kl. I Almindelighed ere 2 Stile om Ugen, en Del efter Diktat, de fleste Gjengivelser af Smaafortællinger, skrevne paa Klassen.

Latin.

VI Kl. Dimittenderne opgive: Ciceros Cato major og af 4de Tale mod Verres Kapp. 1—24 (Koch: Udv. af Ciceros Breve), Senecas de providentia, Tacitus' Annaler S. 1—13 og 34—75 i Bricka's og Thomsens Udvalg; Horats' Oder Udvalg af 1ste, 2den og 3dje Bog, Brevenes 2den Bog og det læste af Anthologien. Statarisk er i Aarets Løb læst Horats' Breve, omtrent 800 Vers af Manns Anthologie, Ciceros Cato major og af Brevene i Pio og Fibigers Læsebog S. 77—89, Senecas de providentia og det opgivne af Tacitus; kursorisk af Pio og Fibigers Læsebog S. 1—10, 29—56, 224—34, 242—54, tilsammen = 70 Sider Livius.

Gjennemgaaet Tempus- og Moduslæren i Madvigs Grammatik, Thomsens Antikviteter og Rafns Literaturhistorie, skrevet 1 Version om Ugen *)

*) Med Matematikerne af VI Kl. er gennemgaaet Stykker af latinske Forfattere, navnlig Tacitus' Annaler, i Oversættelse. Schwanenflügel: Oldtidens Kulturhistorie er ligeledes benyttet.

- V Kl. Ciceros Taler pro Milone og pro Ligario, Livius' 34te Bog. Virgils Æneide 4de Bog, Horats' Oder Udvalg af 1ste, 2den og 4de Bog samt carmen saeculare og kursorisk Caesar de bello Gallico 7de Bog og Stykker af Sallust, Cornel. Nepos og Livius i Pio og Fibigers Læsebog. Madvigs Sproglære. 1 Version om Ugen, skreven paa Klassen.
- IV Kl. Til Examen opgives: 3die Bog af Cæsars galliske Krig samt de første 23 Cap. af 5te Bog; Ciceros 1ste og 2den catilinariske Tale samt de 4 første Capitler af 3die catilinariske Tale; 508 Vers af Ovids Metamorphoser efter Blochs Udvalg, 1ste Hefte. (Deucalion V. 1—121; Phaethon).
- I Aarets Løb er desuden læst 5te Bog af Cæsars galliske Krig fra Cap. 24 af; Ciceros 3die catilinariske Tale fra Cap. 5 samt 4de catilinariske Tale; 310 Vers af Ovids Metamorphoser (Verdensaldrene, Deucalion fra V. 122 af, Actæon). Madvigs forkortede Sproglære. 1 à 2 Stile om Ugen.
- III Kl. Cæsars galliske Krig, 2den Bog, samt Ciceros Tale pro Sexto Roscio Cap. 1—27 Madvigs forkortede Sproglære, Bøjnings- og Kasuslæren og det vigtigste af Tempus- og Moduslæren. De 20 sidste Stykker af Forchhammers Stiløvelser. Ca. 40 Stile, alle skrevne paa Klassen.
- II Kl. Af Lateinisches Lesebuch aus Livius von G. Weller er læst S. 1—14, 15—32. Madvigs forkortede Sproglære, Bøjningslæren og Kasuslæren. De

29 første Stykker af Forchhammers Stiløvelser.
1 à 2 Stile om Ugen, altid skrevne paa Klassen.

- I Kl. Forchhammers Læsebog til Fablerne samt enkelte af Fablerne og det tilsvarende af Bøjningslæren efter Madvigs Sproglære. 1 Stil om Ugen, altid skreven paa Klassen.

Græsk.

- VI Kl. Dimittenderne opgive: Iliadens 1ste, 2den (til V. 483), 3die (til V. 382), 4de og 6te Sang (Koch i Stedet for Iliade 3die og 4de Odysse 4de Sang). Sophocles Oedipus tyrannus med Forbigaaelse af Chorsangene (der ere læste, men ikke opgives). Herodot efter Bergs Udvalg S. 1—45 og 65—97, (Koch S. 1—4, 7—45 og 111—150). Xenophons Memorabilia III, 1—9 incl. (Koch II, 3—5, 7—10 incl. samt III, 6). Platons Apologi og Phaedon efter Thrige S. 27—35 og 51—55. Lukian efter Gertz's Udvalg: Gudesamtaler 3—9, Samtaler i Havet og Løgnhalsen.

Benyttet Bergs Formlære, Hudes Syntax, Sechers Mythologi og Tregders Literaturhistorie.

- V Kl. Homers Iliade 1ste og 6te Bog; Odysseens 2den og 3die Bog (ialt ca. 2070 Vers). Herodot efter Bergs Udvalg S. 19—69 (ca. 120 Kap.). Levy og Velschows græske Læsebog S. 96—102 (= Xenophons Anabasis 4de Bogs 5te Kap.). Benyttet Bergs Formlære og Hudes Syntax; gennemgaaet den troiske Sagnkreds efter Sechers Mythologi.

I en for Grækerne og Matematikerne fælles ugentlig Time er gennemgaaet den græsk-ro-

merske Kunst paa Grundlag af Sechers Kunst-historie samt Kunsten i Middelalderen og Renaissancetiden.

- IV Kl. Xenophons Anabasis, 4de Bog. Odysseens 7de Bog samt 8de Bog V. 1—200. Sechers græske Mythologi S. 5—46 (til Heroerne). Benyttet Bergs Formlære og Hudes Syntax.
- III Kl. Bergs lille Forskole til Læsning af Græsk og de tilsvarende Afsnit af Bergs Formlære. 20 Stykker af Levy og Velschow: Græsk Læsebog.

Fransk.

- VI Kl. Kr. Nyrop, *Lectures françaises I*, 75 S. Abrahams og Arlaud, *Franske Noveller*, 54 S., Kursorisk: 260 S. Pios Sproglære med en Del Forbigaaelser. De Sproglige have skrevet to Stile om Ugen. Matematikerne have foruden Øvelser i Oversættelse fra Dansk til Fransk tilige gennemgaaet extempore Stykker af Cherbuliez, Daudet og Scribe, samt Molière, *Les Fourberies de Scapin*, og Mme de Girardin, *La joie fait peur*.
- V Kl. Kr. Nyrop, *Lectures françaises II*, 90 S. Kursorisk: Guérin: *Le Conteur du foyer* (198 S.) og Molière: *Le Bourgeois Gentilhomme*. Pios Sproglære, Ordføjningslæren § 49—97. De sproglige: 1 Stil om Ugen. Matematikerne: Mundtlig Stil efter Michelsens Stiløvelser II Afsnit, 27 Stykker, og extempore Gjennemgang af Scribe: *Mon étoile* og flere mindre Læsestykker (ca. 100 S.)
- IV Kl. Cohen og Capér, *Læseb. for Melleml.*, 114 S.

Kursorisk: 108 Sider. Pios Sproglære, Formlæren. Pios franske Ord til Udenadslæren, 18 Stkr.

- III Kl. Af Pios franske Læsebog for Mellemklasserne er læst 34 Sider. Cohen og Kaper, *Læseb. for Mellemkl.*, 76 Sider. Kursorisk: 70 Sider. Pios Formlære. 1 Stil om Ugen. Michelsens Stiløvelser, 24 Stykker.
- II Kl. Abrahams og Arlaud: *Franske Læsestykker*: S. 48—87 og 95—101. Pios Formlære. 1 Stil om Ugen. Michelsens Stiløvelser I Afsnit, Stykke 26—52. Pios franske Ord til Udenadslæren, 10 Stykker.
- I Kl. Abrahams og Arlaud, *Franske Læsestykker* S. 20—47. Cohen og Kaper, *Læseb. for Mellemkl.*, S. 1—27. Pios Formlære med mange Forbigaaelser 1 Stil om Ugen samt 25 Stykker af Michelsens Stiløvelser.
- Fbkl. Ploetz, *Syllabaire français*, hele Bogen. Abrahams og Arlaud, *Franske Læsestykker* S. 23—35, 37—41. Efter Pios Formlære er læst de regelmæssige og nogle af de uregelmæssige Verber.

Tysk.

- VI Kl. Sidste Halvdel af Goethes Torquato Tasso; Schillers: Don Carlos; Lessing: Nathan der Weise; Buschmanns Lesebuch, 12 Sider; Goethes Prosa ved Schaefer I (150 S.). Kursorisk: samme Bogs II (250 S.), Grillparzer: Sappho. Simonsens Syntax repeteret, Sig. Müllers Omrids af Literatur-Historien.

- V Kl. Skouboes Læsestykker S. 1—73 og 78—111; Poesi: udvalgte Digte af Kellers Mustersammling. Kursorisk: Wilhelm Tell, Wallenstein, Maria Stuart og Hermann und Dorothea. Kapers Syntax.
- IV Kl. Af Simonsens Læsebog for de lav. Kl. og Mellemkl. 38 S., Wallensteins Lager og Die Piccolomini (ca. 100 S.), Kellers Mustersamml. 37 S. Kursorisk: Hauffs Lichtenstein. Simonsens Syntax.
- III Kl. Kaper og Simonsen, Læreb. f. de højere Kl. (1891) S. 98—109, 134—159, 172—195; af den poetiske Del 2 Digte udenad. Kapers Formlære. Kursorisk: Hauffs Märchen.
- II Kl. Af Simonsens Læsebog for Mellemlklasserne c. 60 Sider. Kapers Stiløvelser for Begyndere Stk. 52—93 (Halvdelen af hvert Stykke er forbigaaet). Kapers Sproglære til de sammensatte Verber.
- I Kl. Simonsens Læsebog for Mellemlklasserne 41 Sider. Kapers Stiløvelser for Begyndere Stk. 40—64 (Halvdelen af hvert Stykke er forbigaaet). Af Kapers Sproglære de stærke Verber og Præpositionerne.
- Fkbl. Listovs Elementarbog S. 66—98. 25 Sider af Simonsens Læsebog for de lavere Klasser og Mellemlklasserne. Kapers Stiløvelser for Begyndere S. 1—29 med Forbigaaelse af adskillige Sætninger. 3 Stile om Maanedens. Kapers Formlære § 16—105 med Forbigaaelse af mange Eksempler, Undtagelser og Anmærkninger.

Engelsk.

- VI Kl. Der opgives: Brekkes Læseb. f. Mellemlklasserne

S. 1—26, 42—66, 99—116, 184—223; Listov, English Reader S. 62—105.

V Kl. Listov, The Engl. Reader S. I—XXXII og 1—75. Rosings Grammatik.

Religion.

VI Kl. Oldtidens Kirkehistorie. Kristendommens Indførelse i Norden.

V Kl. Udførlig Skildring af Pauli Liv. Brevet til Filippenserne. Ansgars Levned.

IV Kl. Danmarks Kirkehistorie fra Reformationen til ca. 1825.

III Kl. Balslevs Katekismus: Fadervor og Sakramenterne. Assens' mindre Lærebog i den bibelske Historie.

II Kl. Balslevs Katekismus: 1ste og 2den Trosartikel. Assens' mindre Lærebog i den bibelske Historie S. 127—63. 6 Salmer.

I Kl. Balslevs Katekismus: De ti Bud. Assens' mindre Lærebog i den bibelske Historie S. 77—127. 5 Salmer.

Fbkl. Bibelhistorie: samme Bog S. 1—77. 6 Salmer.

Historie.

VI Kl. Dimittenderne opgave: Den gamle Historie og Nordens Historie efter Thriges mindre Lærebog. Verdenshistorien til 1789 efter Blochs Lærebog for Realskoler (med Tilføjelser). Verdenshistorien fra 1789 af efter Blochs Lærebog for de lærde Skoler.

V Kl. Den gamle Historie efter Thriges mindre Lærebog. Middelalderens og den nyere Historie til

1660 efter Blochs Lærebog for Realskoler (med Tilføjelser).

- IV Kl. Efter Blochs Lærebog for Realskoler: Den nyere Historie fra den franske Revolution samt Repetition af Europas Historie fra 1660.
- III Kl. Samme Bog: Den nyere Historie S. 1—139.
- II Kl. Samme Bog: Middelalderens Historie.
- I Kl. Samme Bog: Oldtidens Historie.
- Fbkl. Efter Blochs „Nordens Historie for Realskoler“: Danmarks Historie til 1814.

Geografi.

- IV Kl. Granzows Geografi Nr. 2 med nogle Forbigaaelser.
- III Kl. Samme Bog: Amerika, Indledningen til Europa og af Nordeuropa Danmark og den skandinaviske Halvø i fysisk Henseende.
- II Kl. Samme Bog: Asien, Afrika og Australien.
- I Kl. Samme Bog: Af Sydeuropa den italienske og den pyrenæiske Halvø, Vesteuropa og Mellemeuropa til Preussen.
- Fbkl. Samme Bog: Indledningen til Europa, Nord- og Østeuropa samt af Sydeuropa Balkanhalvøen.

Mathematik og Regning.

- VI Kl. Dimittenderne opgive: Julius Petersens Arithmetik og Algebra, Geometri, Trigonometri, analytisk Geometri og Stereometri.
- V Kl. Julius Petersens Stereometri og Trigonometri, analytisk Geometri til Parablen og Arithmetik og Algebra til Permutationer. 4 Hjemmeopgaver om Ugen.

IV Kl. Petersens Algebra: Logarithmer, exponentielle Ligninger, Rækker og Rentesregning. Petersens Geometri fra Cirkelperiferiens Længde indtil Enden samt Lighedannedhed. 2 Opgaver om Ugen.

Til mundtlig Examen opgives: Petersens Arithmetik og Algebra fra Polynomiers Division og Peterseus Geometri.

III Kl. Petersens Algebra fra Rod til Differensrækker, Petersens Geometri fra § 75 til Arealer med Forbigaaelse af § 88 til § 94. Mange skriftlige Øvelser paa Klassen, men ikke hjemme.

II Kl. Petersens Arithmetik: Potens, Ligninger af første Grad, Proportioner og Decimalbrøk. Petersens Geometri forfra til § 75. Mange skriftlige Øvelser paa Klassen, men ikke hjemme.

I Kl. Petersens Arithmetik til § 54 og Ligninger. Skriftlige Øvelser paa Klassen.

Fbkl. Bokkenheusers Regnebog for Mellemlklasserne er benyttet til Indøvelse af Brøkgregning og Reguladetri i hele og brudne Tal.

Naturlære.

VI Kl. Den sproglige Afdeling: Dimittenderne opgive: Ellingers Fysik og Jørgensens Astronomi med flere Forbigaaelser og Tilføjelser.

Den math.-naturv. Afd.: Dimittenderne opgive: Petersen og Forchhammers mekaniske Fysik og Astronomi, Paulsens Optik og Ellingers kemiske Fysik. Lysets Interferens er forbigaaet.

V Kl. Den sproglige Afdeling: Ellingers Fysik. Væd-

skers og Luftarters Ligevægt, Varmelæren og Magnetismen. Petersens og Forchhammers Astronomi indtil Maanen.

Den math.-naturv. Afdeling: Petersens og Forchhammers mekaniske Fysik til Vædskers Bevægelse og sammes Astronomi indtil Planeterne.

- IV Kl. Ellingers Fysik: Faste Legemers Ligevægt, lidt af Bevægelseslæren, og den elektriske Strøm. Det hele ensum repeteret.
- III Kl. Ellingers Fysik: Vædskers og Luftarters Ligevægt, Varmelæren, Magnetisme og Gnidnings-
elektricitet.

Geometrisk Tegning.

- VI Kl. Planer, givne ved deres Spor. Skæring mellem Legemer og vilkaarlige Planer.
- V Kl. Projektion af de simpleste Legemer samt deres Skæring med Planer, vinkelrette paa en af Projektionsplanerne.

Naturhistorie.

- IV Kl. Lützens Lærebog i Zoologien Nr. 2 med nogle Forbigaaelser. — Grønlunds mindre Lærebog i Botanik.
- III Kl. Lützens Lærebog i Zoologien Nr. 2: fra Bløddyrene Bogen ud. — Grønlunds mindre Lærebog i Botanik: de enkimbladede og blomsterløse Planter, desuden Læren om Plantens Sammensætning og Liv.
- II Kl. Samme Bøger. Zoologi: Leddyrene. — Botanik: de tokimbladede Planter.

- I Kl. Samme Bøger. Zoologi: Krybdyrene, Padderne og Fiskene, desuden Mennesket. — Botanik: Indledningen og de frikronbladede Planter.
- Fbkl. Lützens Lærebog i Zoologien Nr. 2: Pattedyrene og Fuglenes System. — En Del almindeligt forekommende Planter ere mundtlig gennemgaaede.
-

Stipendierne.

For Skoleaaret 1891—92 have

a. Stiftelsens Gratistpladser (fuldstændig Fritagelse for Kontingent) været tildelte Disciplene P. Koch, J. Chr. Larsen, V. Brendstrup, C. Bøie, J. Schilder, E. Hougsted, N. Høeg, H. Holten, J. G. Jensen, N. P. Nielsen, O. Mørkeberg, F. Møller, A. Zwick, A. Schmidt, A. Smith, O. Madsen, H. Riis og H. Schebye.

b. de Resenske Gratistpladser V. Moltke og E. Lützen.

c. den Rønnenkampske Gratistplads (for en Slesviger) J. Becker.

d. Stiftelsens halve Gratistpladser O. Valentin, A. Schwensen, G. Jørgensen, Chr. Schøller, U. Hansen, H. Hage, K. Heerfordt, V. Larsen, B. Lundstein, N. Sommerfeldt, B. Hage, H. C. Madsen, A. Wismann, V. Jensen, J. Chr. Jensen, E. Lund, S. Hornemann og J. Wind.

Ansøgninger om Gratistpladser for Disciple her i Skolen maa indgives til Stiftelsens Forstander inden hvert Aars 1ste August.

De to **Universitetsstipendier** paa 300 Kroner i tre halvaarlige Portioner have iaar været tillagte Studenterne Axel Fryd og Richard Kjer-Petersen.

De to **Meyerske Examens-Præmier**, hver paa 60 Kroner, tilkjendtes for Aaret 1891 Disciplene J. Chr. Larsen og H. Holten.*)

Det grevelige **Moltkeske Skolestipendium** for kgl. Embedsmænds Sønner blev for December Termin 1891 og Juni Termin 1892 tillagt Disciplene J. Forchhammer, O. Valentiner, B. Hoff og K. Heerfordt.

Det grevelig **Moltkeske Universitetstipendium** for kgl. Embedsmænds Sønner blev for December Termin 1891 og Juni Termin 1892 tillagt Studenterne Holger Vilstrup med en større og Nicolai Møller med en mindre Portion, medens en anden mindre Portion henlægges til Rejsestipendiets Fond.

Rejsestipendiets Fond. Beløbet, 266 Kroner 10 Øre, indestaar i Sparekassen for Næstved og Omegn.

Overlærer Albert Leths Legat har for Aaret 1892 været tillagt Student F. V. Bjørn.

Peter Eleon Rosenørns Legat (80 Kr.) har for Aaret 1891 været tildelt Discipel E. Mossin.

*) Desuden tilkjendtes efter Hovedexamen Disciplene A. Smith, V. Larsen og V. Christensen en mindre Bogpræmie.

De videnskabelige Samlinger.

Beretningen om den **naturhistoriske Samling**, om den **botaniske Have** og om **Pinetum** for Aaret 1891—92 vil paa Grund af Adjunkt Traustedts Fraværelse først blive meddelt i næste Aars Program.

Til den **fysiske Samling** er i Skoleaarets Løb anskaffet:

En Siemens Dynamomaskine.

Et Ampèremeter.

En Rheostat.

Et Apparat til Bestemmelse af Varme-Ækvivalentet.

Flere Stykker overspunden Kobbertraad.

Desuden ere flere større Reparationer udførte og de til Forsøgene fornødne Materialier anskaffede.

Bibliotheket er siden Maj Maaned f. A. forøget med følgende Bøger og literære Hjælpemidler; de med † mærkede ere tilsendte Skolen fra Ministeriet; * betegner Gaver fra Private.

† Aar bog for Kjøbenhavns Universitet, den polyt. Læreanstalt og Kommunitet for Aar. 1888—89 og 1889—90, udg. af C. Goos. 1890—91. 2 Bd. 4.

Aarbøger for nord. Oldkyndighed og Historie. Kbh. 1891—92. Forts.

Aiskylos, Agamemnon, Tragedie, ved N. Møller. Kbh. 1891.

† Alf. Sagregister til Aarbøgerne for Kbh.'s Universitet, den polyt. Læreanstalt og Kommunitet for Aar. 1886—89. Kbh. 1890. 4.

† Ammentorp, L., Den operative Behandling af cancer recti. Kbh. 1891.

Andersen, D., Rasaváhini, buddhistiske Legender paa Dansk i Udvalg med Indledning. Kbh. 1891.

- * *Annaler for nordisk Oldkyndighed og Historie, Register til Aargangene 1836—63.* Kbh. 1891.
- Appel, K., *Pastor Joh. Clausens Dom over Ryslinge Valgmenighed og Pastor V. Birkedal.* Kbh. 1891.
- Aristoteles, *Athens Forfatningshistorie i fri Bearbejd.* ved K. Hude. Kbh. 1892.
- Arkiv för nord. Filologi. Lund 1891—92. Forts.
- Bang, V., *Biografiske Oplysninger om Forf. og Oversættere af Salmer i Roskilde Konvents Salmebog og dennes Tillæg.* Kbh. 1886.
- Barfod, F., *Danmarks Historie fra 1536 til 1670.* 1.—3. Bd. (1536—1660). Kbh. 1891—92. 3 Bd.
- Bartholinus, A., *De scriptis Danorum, liber posthumus, nunc denuo accurate recensitus, passim emendatus et supplementis plurimis auctus a J. Mollero.* Hamburgi 1699.
- Baumeister, A., *Denkmäler des klassischen Altertums.* München u. Lpz. 1885—89. 3 Bd. Fig. Tvl.
- † *Beretning om den polyt. Lærestanstalt i 1890—91.* Kbh. 1891.
- Berlingske polit. og Avertissementstidende.* Kbh. 1891—92. Fol. Forts.
- Bersier, E., *De udvandrede Hugenerter og deres Industri. Et Foredrag.* [Overs. af W. F. de Coninck]. Kbh. 1891.
- † *Bidrag til Sveriges officiela statistik. Undervisningsväsendet.* 1886—87. Stockh. 1891. 4.
- † *Bierfreund, T., Palemon og Arcite. En literaturhist. undersøgelse.* Kbh. 1891.
- Birkedal, V., Personlige Oplevelser.* 3. Bd. Kbh. 1891. Forf. Portr.
- Blache, H. H., *Historiske Efterretninger om Aarhus Cathedral-skole fra 1805 til 1836.* Aarh. 1836—37. 2 Bd.
- Blache, H. H., *Jens Stougaard. En Nekrolog.* Aarh. 1838.
- Bloch, S. N. J., *Bidrag til Roskilde Domskoles Historie.* Roskilde 1842—46. 4 D. i 1 Bd. 4. Tvl.
- * *Boas, J. E. V., Lærebog i Dyreriget's Naturhistorie.* Kbh. 1892. Fig.
- Bossert, E., *Om Betaling for kirkelige Handlinger.* [Overs. af H. P. Hansen]. Kbh. 1891.
- Brun, C., *Rationalismen i deus histor. Sammenhæng med det 18. Aarh. Oplysning.* Krist. 1891.
- Byron, *Don Juan.* Overs. af H. Drachmann. 6. H. Kbh. 1891.
- Bøgh, N., *Erindringer af og om J. A. Jerichau.* Kbh. 1884. Portr.
- Christensen, C., *Agrarhistoriske Studier. II. Danske Landboforhold under Enevælden.* 1. Bd. Kbh. 1891.
- Christensen, C., *Lærebog i Fysik.* 1. Bd. Mek. Fysik og Varmelære. Kbh. 1892. Fig.
- Clausen, J., *Kulturhist. Studier over Heibergs Vaudeviller.* Kbh. 1891.
- Corpus constitutionum Daniæ. Forordninger, Recesser o. s. v. (1558—1660).* Udg. af V. A. Secher. 3. B. 1. H. Kbh. 1891.
- Coulanges, F. de, *Histoire des institutions politiques de l'ancienne France. L'invasion Germanique et la fin de l'empire.* Revue et complétée par C. Jullian. Paris 1891.

- Courier, P. L., Satiriske Skrifter. Overs. af C. Michelsen. Kbh. 1891.
- Curtius, E., Die Stadtgeschichte von Athen. Mit einer Übersicht der Schriftquellen zur Topogr. von Athen von A. Milchhoefer. Berlin 1891. Fig. Tvl.
- Daae, L., Det gamle Christiania. 5.—7. H. Christ. 1891. Fig. Tvl. (Slutning).
- Dahl, F. P. J., Historiske Efterretninger om den kgl. lærde Skole ved Frederiksborg. Kbh. 1836. 2 D. i 1 Bd. 4. Tvl.
- Dalton, H., Den russiske Kirke. [Overs. af F. E. Lunds-gaard]. Kbh. 1891.
- † Danmarks Statistik. Statistisk Tabelværk. 4. Række. Ltr. A. Nr. 6. — Ltr. D. Nr. 15—17. Kbh. 1890—91. 4 Bd. 4.
- † — — . Statistiske Meddelelser. 3. Række. 10. Bd. Kbh. 1890.
- Dansk biografisk Lexicon. Udg. af C. F. Bricka. 36.—42. H. Kbh. 1891—92.
- Dansk Kirketidende. Kbh. 1891—92. Forts.
- Dansk Missions-Blad. Kbh. 1891—92. Forts.
- Danske Magazin. 5. R. 2. Bd. 3. H. Kbh. 1892. 4.
- Daudet, A., Le Nabab. 8. éd. Paris 1877.
- , Les rois en exil. 15. éd. Paris 1879.
- , Numa Roumestan. 13. éd. Paris 1881.
- , Trente ans de Paris. Paris 1888. Fig.
- Den dansk-tydske Krig 1864. Udg. af Generalstaben. 2. D. Kbh. 1891. Tvl.
- † Det videnskabelige Udbytte af Kanonbaaden „Hauchs“ Togter i de danske Have i Aar. 1883—86. III. Text og Atlas (14 Kort). Udg. ved C. G. J. Petersen. Kbh. 1890. 4.
- Deutsche Rundschau. Berlin 1891—92. Forts.
- Drachmann, A. B., Guderne hos Vergil. Kbh. 1887.
- , Catuls Digtning belyst i Forhold til den tidligere græske og lat. Litteratur. Kbh. 1887.
- † — , Moderne Pindarfortolkning. Accedit argumentum Latine conscriptum. Kbh. 1891.
- Drachmann, H., Peder Tordenskjold. Kbh. 1880. Portr.
- , Rejsebilleder. Kbh. 1882.
- , Smaa Fortællinger, ældre og nye. Kbh. 1884.
- , Dybe Streng. Kbh. 1884.
- , Danmark leve! Kbh. 1885.
- , Tarvis. Kbh. 1891.
- Döllinger, J. v., Religionsfrihedens Historie. Et Foredrag. [Overs. af J. C. Kall]. Kbh. 1891.
- Ebenhoeck, P., Der Mensch oder wie es in unserem Körper aussieht. 2. Aufl. Esslingen. u. A. Fig. Tvl.
- † Ehlers, E., Exstirpationen af den syphilitiske Initiallæsion. Kbh. 1891.
- Eiriks saga rauda og Flatøbogens Grænlandingaþáttur m. m. udg. ved G. Storm. Kbh. 1891.
- * Eksamensopgaver, 222, i praktisk Regning og Mathematik fra Alm. Forb.- og 4. Kl. Hovedeksamen. (1883—91). Udg. af A. Lomholt. Viborg 1891.
- Elvius, S., og H. R. Hiort-Lorenzen, Danske patriciske Slægter. 1. Samling. Kbh. 1891. Fig. Tvl. Portr.

- Entomologiske Meddelelser, udg. ved F. Meinert. 3. Bd. 2.—3. H. Kbh. 1891—92. Tvl.
- Erichsen, A. E., *Dassiana*. Viser og Rim af P. Dass med nye Oplysn. om hans Levnet og Skrifter. Krist. 1891.
- Falbe-Hansen, V., og W. Scharling, Danmark i 1890. Supplementbind til Danmarks Statistik. 7. H. Kbh. 1891. (Slutning).
- Fasting, G., *Løsekunsten*. Kbh. 1891.
- Fibiger, M., Clara Raphael — Mathilde Fibiger — et Livsbillede. Kbh. 1891. Portr.
- Flemmer, H. M., Historiske Efterretninger om Randers lærde Skole. Randers 1833—34. 2 Bd.
- Flensborg Avis. Flensb. 1891—92. Fol. Forts.
- † Fløystrup, C. E., Den anglokatholske Bevægelse i det 19. Aarh. Kbh. 1891.
- Fritz, N., De danske skadelige Naaletræinsekter. Kbh. 1892. Tvl.
- † Förslag till stadga för rikets allmänna läroverk. Stockh. 1891.
- Gade, N. W., Optegnelser og Breve. Udg. af D. Gade. Kbh. 1892. Forf. Portr.
- Geschichte der deutschen Kunst. IV. Der Kupferstich und Holzschnitt von C. v. Lützow. Berlin 1891. Fig. Tvl.
- Gjerding, Kl., Bidrag til Helligum Herreds Beskrivelse og Historie. Udg. ved D. H. Wulff. 2.—3. H. Aalb. 1891.
- Goldschmidt, T., Franske Billed-Gløser med Textøvelser. Kbh. 1890. 4. Fig.
- Gottschall, R. v., Die deutsche Nationallitteratur des 19. Jahrh. 1.—19. Lief. 6. verm. u. verbess. Aufl. Breslau 1891—92.
- Graae, T., Uwe Jens Lornsen. Kbh. 1891.
- Granzow, F. C., Geografisk Lexikon. 21.—26. Lev. Kbh. 1891—92. Tvl.
- Grimm, J. u. W., Deutsches Wörterbuch. 8. Bd. 6.—8. Lief.; 11. Bd. 3. Lief.; 12. Bd. 4. Lief. Lpz. 1891. 4.
- Halévy, L., Notes et souvenirs 1871—72. 4. éd. Paris 1889.
- Halvorsen, J. B., Norsk Forfatter-Lexikon 1814—80. 28.—30. H. Krist. 1891.
- Hammershaimb, V. C. Færøsk Anthologi. 6. H. Kbh. 1891. (Slutning).
- Hansen, P., Den danske Skueplads. 12.—18. H. Kbh. 1891—92. Fig. Tvl. Portr.
- Hanslick, E., Vom Musikalisch-Schönen. 8. verm. u. verbess. Aufl. Lpz. 1891.
- Hanssen, P. T., og P. N. Thorup, Blandede Efterretninger ang. Ribe Cathedralskole. Ribe 1823—43. 10 D. i 3 Bd.
- † Hansted, B., Englands Fabrik- og Værkstedlovgivning. Kbh. 1891.
- D'Haussonville, Mme de la Fayette. Paris 1891. Portr.
- † Hecksher, V., Bidrag til Kundskaben om epiphysis cerebri's Udviklingshistorie. Kbh. 1890. Tvl.
- Heiberg, J. L., Et Liv gjenoplevet i Erindringen. 1.—2. Bd. Kbh. 1892. 2 Bd.
- , Aphorismer om Hippokrates. Kbh. 1892.
- † Henriques, V., Undersøgelser over Nervesystemets Indfyldelse paa Lungernes respiratoriske Stofskifte. Kbh. 1891. Tvl.

- Herodots Historie, overs. af F. Falkenstjerne. 3.—4. H. Kbh. 1891—92.
- * Hertzsprung, S., De statsgaranterede danske Livsforsikrings-Anstalter. Festskrift ved Halvhundredaarsdagen for Anstalt. af 1842. Kbh. 1892. Fig. Portr.
- Hey, A., C. C. Møller — „Gamle Møller“ fra Flakkebjerg. Kbh. 1891. Portr.
- Hjort, W., Jens Krog. Et Livsbillede. Odense 1880.
- , N. G. Blædel. Nyborg 1881. Portr.
- † Holm, E., Den dansk-norske Stats Stilling under Krigene i Europa 1740—42. Kbh. 1891. 4.
- Hostrup, C., Sange og Digte fra de senere Aar. Kbh. 1884.
- , Erindringer fra min Barndom og Ungdom. Kbh. 1891. Forf. Portr.
- Høffding, H., Søren Kierkegaard som Filosof. Kbh. 1892.
- † Indbydelsesskrifter til de off. Examener i danske Skoler. 1891. 40 Bd.
- † — til de off. Examener i norske Skoler. 1890. 27 Bd.
- † — til de off. Examener i svenske Skoler. 1891. 43 Bd. 4 (eller 8).
- Ingerslev, C. F., De carminum Homerorum origine et historia et de discrepantiis Iliadis observationes. Haun. 1833.
- Ipsen, K., Diderot. Udg. af H. Høffding. Kbh. 1891.
- † Jacobson, D. E., Dementia paretica hos Kvinden. Kbh. 1891.
- Jahrbücher für classische Philologie. Lpz. 1891—92. Forts.
- für Philologie und Paedagogik. 2. Abteil. Lps. 1891—92. Forts.
- für classische Philologie. 18. Supplementband. 1.—2. H. Lps. 1891—92.
- † Jespersen, O., Studier over engelske kasus. 1. række. Kbh. 1891.
- * — Engelsk Læsning for Mellemlasserne. 1. Bd. Kbh. 1892.
- Jessen, E., Dansk Grammatik. Kbh. 1891.
- Kaarsberg, H. S., Gjennem Stepperne og blandt Kalmykkerne. 1.—7. H. Kbh. 1891—92. Fig.
- Kabell, S. K., America før Columbus. 1.—2. H. Rønne 1892. Fig.
- Kirkehistoriske Samlinger. Kbh. 1891—92. Forts.
- Kluge, F., Etymologisches Wörterbuch der deutschen Sprache. 5. verbess. Aufl. 1.—2. Lief. Strassb. 1891—92.
- Knudsen, J. K., På Buddha's Veje. Kbh. 1891. Fig.
- Kohl, F. G., Die officinellen Pflanzen der pharmacopoea Germanica. 1.—5. Lief. Lpz. 1891—92. 4. Tvl.
- Kong Christian IV's egenhændige Breve. Udgivet ved C. F. Bricka og J. A. Fridericia. 18. H. Kbh. 1891. (Slutning).
- Kgl. dansk Hof- og Statskalender for Aaret 1892. Kbh. 1892.
- Krieg, M., Der praktische Experimental-Physiker. Bearbeitet nach „Experimental science“ von G. M. Hopkins. Magdeb. u. A. Fig. Tvl.
- Krogh, F., De danske Majorater. Kbh. 1868.
- † Kronens Skøder, fra Reformat. til Nutiden, i Uddrag udg. ved L. Laursen. 1. Bd. 1. H. Kbh. 1890.
- Körting, G., Lateinisch-romanisches Wörterbuch. 9.—12. Lief. Paderborn 1891. 4. (Slutning).

- Lange, O., Kaukasus. Kbh. 1891. Fig. Tvl.
- † Larsen, E., Thomas Hobbes' Filosofi. Kbh. 1891.
- Laxdala Saga. Udg. ved K. Kålund. 3. H. Kbh. 1891.
(Slutning).
- Lectures françaises. Udvalgte Stykker af nyere franske Forfattere, udg. af K. Nyrop. 2. Afd. Kbh. 1891.
- Lehmann, R., Das Kartenzeichnen im geograf. Unterricht. Halle 1891. Fig. Tvl.
- Lochmann, E. F., Populære Opsatser. Samlede og udg. af A. C. Bang. Krist. 1891. Forf. Portr.
- † Love og Ekspeditioner vedkom. Kirke- og Skolevæsen. Udg. S. Lillienskiold og P. Thrige. 1889. Kbh. 1891.
- Lukianos, Timon eller Menneskehæderen. Oversat af M. C. Gertz. Kbh. 1891.
- Lund, Tr., Danmarks og Norges Historie i Slutn. af det 16. Aarh. I. II. Bog. Bryllup. Kbh. 1891.
- Madsen, K., Studier fra Sverig. Kbh. 1892. Fig.
- Magnussen, J., Samuel Richardson. Kbh. 1891. Portr.
- Markman, C., Povl Breinum. Fortælling. Kbh. 1891.
- * Matemat. Opgaver til almindelig Forberedelseseksamen. Udg. af N. Baumann. 2. udv. Udg. Kbh. 1891.
- † Meddelelser ang. de lærde Skoler med dertil hørende Realundervisning for Skoleaaret 1890—91. Udg. af A. F. Asmusen. Kbh. 1892. 4.
- Møllerup, W., Bille-Ættens Historie. 1. D. 7.—9. H. Kbh. 1891. Tvl.
- Moltke, H. v., Gesammelte Schriften und Denkwürdigkeiten. 3. Bd. Gesch. des deutsch-französ. Krieges von 1870—71. 2. Aufl. Berlin 1891. Kort.
- Murray, J. A. H., A new English dictionary on historical principles. 6. part.—3. vol. 1. part. Oxf. 1891. 4.
- Museum. Tidsskrift for Historie og Geografi. Kbh. 1891—92. Forts.
- Mülertz, Efterretning om den for Rektor O. Worm paa hans Grav opreiste Minde-Støtte. Horsens 1837.
- † Müller, S., Ordning af Danmarks Oldsager. Bronzealderen. Avec un résumé en français. Kbh. 1891. 4. Tvl.
- * Møller, C., Bibelhistorie for Seminarier og højere Skoler. Kbh. 1891. Kort.
- Møller, H. L., Kong Kristian VI og Grev Kristian Ernst af Stolberg-Wernigerode. Kbh. 1889.
- Nansen, F., Eskimoliv. Med Illustr. af O. Sinding. Krist. 1891. Fig. Tvl.
- Neergaard, N., Under Junigrundloven. 1.—12. H. Kbh. 1889—92. Portr.
- Nielsen, F., Haandbog i Kirkens Historie. 2. Bd. 10.—11. H. Kbh. 1891. (Slutning).
- Nyrop, K., Kortfattet spansk Grammatik. Kbh. 1889.
- , Lærebog i det spanske Sprog. 2. forbedr. Udg. Kbh. 1891.
- , En Teaterforestilling i Middelalderen. Kbh. 1892.
- Oncken, W., Allgemeine Geschichte in Einzeldarstellungen. 185.—191. Abtheil. Berlin 1891—92. Fig. Tvl.
- Oppel, A., Terra incognita. Eine kurzgef. Darstellung der Entwicklung der Erdkenntnis. Bremen 1891. Tvl.

- Orderik Vital, Historiske beretninger om Normanner og Angelsaxere, i overs. ved P. Kierkegaard. 8.—9. h. Kbh. 1891—92.
- Paulsen, A., Naturkræfterne, deres Love og vigtigste Anvendelser. 2. omarb. og forøg. Udg. 1.—5. H. Kbh. 1891—92. Fig. Tvl.
- Petermanns Mitteilungen, Gotha 1891—92. 4. Forts.
— — — — —, Ergänzungsheft 101—103. Gotha 1891—92. 4.
- Petersen, A., Den jonstrupske Stat. Personallhist. Meddelelser. Kbh. 1884.
- * Petersen, J., Lærebog i Magnetisme og Elektricitet. Kbh. 1892. Fig.
- Polybios, Om grundlæggelsen af Romernes verdensherredømme. Paa dansk ved O. A. Hovgård. 2.—3. h. Kbh. 1891—92.
- Poulsen, V., Fortællinger af Norges Historie. 23.—25. H. Krist. 1891—92. Fig. Portr.
- Qvistgaard, J. C., Efterretninger om Slagelse By og Skole i ældre Tider. Slag. 1831—32. 2 D. i 1 Bd.
- Rasmussen Søkilde, N., Gamle og nye Minder om Brahetrolleborg og Omegn. Udg. af F. Barfod. Kbh. 1870.
- Reclus, E., Nouvelle géographie universelle. XVII. Indes occidentales. Paris 1891. 4. Fig. Tvl. Kort.
- Regesta diplomatica historiæ Danicæ. Series sec. II, 1. 1537—58. Kbh. 1892. 4.
- Reinhold, K., Die Sprachenfreiheit. Lpz. 1891.
- Revue des deux mondes. Paris 1891—92. Forts.
- Ritter, P. H., Pædagogiske Fragmenter. Overs. af Th. Lang. Kbh. 1892.
- Rousse, E., Mirabeau. Paris 1891. Kort.
- Rubin, M., 1807—14. Studier til Københavns og Danmarks Historie. Kbh. 1892.
- Rørdam, H., Historiske Samlinger og Studier. 1. Bd. 3. H. Kbh. 1891.
— — — — —, Peter Rørdam. Blade af hans Levnedsbog og Brevvexling fra 1806 til 1844. Kbh. 1891. Portr.
- Sachs, H., Komiske Fortællinger og Fastelavnskomedier. Overs. af V. Petersen. Kbh. 1892. Forf. Portr.
- Samling af Love og Anordninger m. v., udg. efter Indenrigsminist. Foranst. 11. Bd. 4. H.—12. Bd. 1. H. Kbh. 1889—91.
- Samlinger til jydsk Historie og Topografi. Aalb. 1891—92. Forts.
- * Sand, F., Tyske Stiløvelser for Begyndere. Kbh. 1891.
- Santalen. Missionskrift. Krist. 1891—92. Forts.
- Sars, J. E., Udsigt over den norske Historie. 4. D. Christ. og Kbh. 1891. (Slutning).
- † Scharling, C. H., Zions Bjerg og Davids Stad. Kbh. 1890. 4. Tvl.
- † Schierbeck, N. P., Om Kulsyrens Indflydelse paa diastatiske og peptondannende Fermenter. Kbh. 1891.
- Schneekloth, K. A., Bør de daglige Karakterer bibeholdes i vore Skoler? Kbh. 1891.
- Schneller, L., Kennst du das Land? Bilder aus dem gelobten Lande. 3. verm. Auf. Jerusalem 1890.
- Shelley, P. B., Den løste Prometheus. Lyrisk Drama, overs. af A. Hansen. Kbh. 1892. Forf. Portr.

- Skouboe, F., Til Minde om Prof. J. C. Schurmann. Odense 1892. Portr.
- Smaastykker, 16, udg. af Samf. til Udg. af gl. nord. Litteratur. Kbh. 1891.
- Springer, A., Albrecht Dürer. Berlin 1892. Fig. Tvl.
- † Stefánsson, J., Robert Browning (1812—89). Kbh. 1891.
- Stockfleth, N. V., Dagbog over mine Missionsreiser i Finmarken. Christ. 1860. Portr. af Forf. og hans Hustru.
- Storm, G., Snorre Sturlassøns Historieskrivning. Kbh. 1873.
- Sønderjydske Aarbøger. 3. Bd. Flensb. 1891.
- Sørensen, C. T., Erindringer fra 1. Regiment 1864. Kbh. 1891.
- Taranger, A., Den angelsaksiske kirkes indflydelse paa den norske. 2.—3. h. Krist. 1891. (Slutning).
- Taschenberg, O., Bibliotheca Zoologica II. 9. Lief. Lpz. 1891.
- [Tauber, E.], Samling af biografiske Notitser om nogle af de fra Aalborg Kathedralskole dimitt. Disciple. Kbh. 1840—44. 3 D. i 1 Bd.
- Teisen, N., Filosofiske Overvejelser. Mindre Afhandl. 1. Om Lykken. 2. Om Synden. Odense 1891.
- * Thaning, K., Engelske Billed-Gloser med Textøvelser. Kbh. 1892. 4. Fig.
- * The Guardian Newspaper. London 1891—92. Fol. Forts.
- Theologisk Tidsskrift for den danske Folkekirke. Udg. af H. V. Sthyr. 6.—7. Bd. Kbh. 1889—90. 2 Bd.
- Theologisk Tidsskrift for den evang.-luth. Kirke i Norge. Udg. af C. P. Caspari, G. Johnson og A. C. Bang. 3. R. 3. Bd. Christ. 1889.
- Thortsen, C. A., De physiognomonia Homeri commentatio. Haun. 1836.
- Thorup, P. N., Histor. Efterretninger om Ribe Cathedralskole. 1. D. 1. H. Udg. af C. E. Thorup. Ribe 1846.
- Tidsskrift, Nyt, for Mathematik. A. og B. Kbh. 1891—92. Forts.
—	for Physik og Chemi.	—	—	—
—	, Geografisk.	—	—	— 4.
—	, Historisk.	—	—	—
—	, Nordisk, for Filologi.	—	—	—
—	, Personalhistorisk.	—	—	—
—	for Kunstindustri.	—	—	— 4.
—	for Sundhedspleie.	—	—	—
—	, Historisk.	Krist.	--	—
—	, —	Stockh.	—	—
—	, Nordisk (det Letterst.).	—	—	—
—	, Pedagogisk	Upsala	—	—
- Topsøe, V. C. S., Samlede Fortællinger. 10.—19. H. Kbh. 1891. (Slutning).
- † Ulrich, C., Nogle Undersøgelser om Peptonuri. Kbh. 1891.
- † Universitets- og skole-annaler. Ny række. 5. aarg. Krist. 1890.
- Wad, G. L., Etatsraad J. Elers og Elers' Collegium. Kbh. 1891.
- Weibull, M., och E. Tegnér, Lunds universitets historia, 1668—1868. Lund 1868. 2 D. i 1 Bd. 4.
- Vejviser for Kjøbenhavn og Frederiksberg for 1892. Kbh. 1891.
- Viborgbispens Gunners Levned. Overs. af H. Olrik. Kbh. 1892.
- Wilde, A., Erindringer om Jerichau og Thorvaldsen ombord på Fregatten Rota 1838. Kbh. 1884.

With, C. L., L. H. Fiskers Liv og Levnet. Kbh. 1891. Portr.
Vor Ungdom. Kbh. 1891—92. Forts.
Zeitschrift für den physikal. u. chem. Unterricht, herausgeg. von
F. Poske. 5. Jahrg. Berlin 1891—92. 4. Forts.
Zeitschrift für kirchl. Leben. Herausgeg. von C. E. Luthardt.
10. Jahrg. Lpz. 1889.

Skolens Examina

agtes iaar afholdte i følgende Orden:

Skriftlig Afgangsprøve.

Fredag den 10de Juni 8—12 Version — Aritmetik.
 Lørdag den 11te Juni 8—12 Dansk Stil (bunden Opg.).
 Mandag den 13de Juni 8—12 Fransk Stil — Geometri.
 Tirsdag den 14de Juni 8—12 Dansk Stil (fri Opgave).
 Onsdag den 15de Juni 8—12 Projektionstegning; 4—8
 Beregningsopgave.

Fjerde Klasse, der faar sine Opgaver sendte fra
 Ministeriet: Fredag den 10de Juni 8—12 Aritmetik.
 Lørdag den 11te Juni 8—12 Dansk Stil. Mandag
 den 13de Juni 8—12 Geometri. Tirsdag den 14de
 Juni 8—12 Latinsk Stil.

Mundtlig Afgangsprøve, skriftlig og mundtlig Aarsprøve.

Tirsdag den 21de Juni.

Kl. 8 VI Engelsk, Tysk Hf.		Kl. 4 IV Tysk Hf.
-------------------------------	--	----------------------

Onsdag den 22de Juni.

Kl.
3 IV Fransk Sk.

Mandag den 27de Juni.

Kl.
8 IV Naturhistorie R.
10 VI Dansk, Oldnordisk Hf.

Tirsdag den 28de Juni.

Kl.

3 VI Historie Hs.

Skolens skriftlige Aarsprøve falder i Dagene fra den 28de Juni til den 2den Juli.

Fredag den 1ste Juli.

Kl.

3 V a Latin Fr.

Lørdag den 2den Juli.

Kl.

8 VI Fransk Sk.

Kl.

3 V b Latin Fr.

Mandag den 4de Juli.

Kl.

8 VI Latin Br.
III Tysk Hf.
I Geografi R.
Fbkl. Tysk K.

Kl.

3 V (m.) Matematik P.
V (sp.) Græsk Hs.
4 IV Latin Ha.
3 III Religion K.

Tirsdag den 5te Juli.

Kl.

8 VI Græsk Fr.
V (sp.) Naturlære P.
II Religion K.
I Naturhistorie R.
Fbkl. Fransk S.

Kl.

3 V (m.) Naturlære P.
III Historie Ms.
II Fransk M.

Onsdag den 6te Juli.

Kl.

8 V a Historie Hs.
II Naturhistorie R.
I Fransk Sk.
Fbkl. Historie Ms.

Kl.

4 VI (m.) Matematik P.
3 V b Historie Hs.
III Latin M.

Torsdag den 7de Juli.

Kl.
 8 V a Fransk M.
 IV Matematik Hm.
 II Tysk Br.
 I Historie Ms.

Kl.
 4 VI (sp.) Fysik Ms.
 3 V b Fransk M.
 III Geografi R.
 II Latin Br.
 I Religion K.

Fredag den 8de Juli.

Kl.
 8 VI (m.) Fysik P.
 III Fransk Sk.
 II Geografi R.
 I Matematik Hm.
 Fbkl. Religion K.

Kl.
 3 IV Naturlære Hm.
 5 III Naturlære Hm.
 3 III Græsk M.

Lørdag den 9de Juli.

Kl.
 8 IV Græsk Hs.
 II Aritmetik Ms.
 I Tysk Br.
 Fbkl. Dansk K.

Mandag den 11te Juli.

Kl.
 8 V Tysk Hf.
 III Matematik P.
 II Historie Ms.
 Fbkl. Naturhistorie R.

Kl.
 3 V Engelsk Hf.
 IV Geografi R.

Tirsdag den 12te Juli.

Kl.
 8 V b Dansk Hf.
 II Geometri Ms.
 I Latin Hs.
 Fbkl. Geografi R.

Kl.
 3 V a Dansk Hf.
 IV Historie Ms.
 III Naturhistorie R.
 I Dansk M.

Onsdagen den 13de Juli bekjendtgjøres Udfaldet af Censuren for samtlige Klasser, hvorefter Sommerferien tager sin Begyndelse Kl 5.

Torsdag den 14de Juli Kl. 8 bliver Prøve for Aspiranter.

Torsdag den 18de August Kl. 12 maa de nyoptagne Disciple være paa Herlufsholm. De ældre Disciple give Møde inden Kl. 9 Aften. Fredag den 19. August begynder Undervisningen i det nye Skoleaar.

Til at overvære de mundtlige Prøver indbydes Disciplenes Forældre og Værger, saavel som enhver, der har Interesse for Skolen og dens Gjerning.

Joh. Forchhammer.

1892.